

Mare

Vergeten helden (v/m)
krijgen een stem

Pagina 9

Heibel in Groningen:
redacteuren vertrekken
vanwege (zelf)censuur

Pagina 2

Scheikundigen willen
medi-wiet maken, maar
dan zonder cannabis

Pagina 7

Opinion: This is why
my Humanities PhD
is taking so long

Pagina 10

FEUT! OP TAFEL EN ZINGEN!

Studentenmuziekgezelschap
Sempre Crescendo speelt zaterdag
Peter en de Wolf. Edwin Rutten,
beter bekend als *Ome Willem*,
is de verteller. 'Mijn eerste jaar is
echt ontspoord.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL *Klets!* Het
eerste biertje dat uit de koelkast
wordt gepakt, valt meteen kapot.
Het is borreltijd en een eindelo-
ze stroom muzikanten loopt de
kamer binnen van Sempre Cres-
cendo, een subvereniging van Mi-
nerva. De schuldige staat nog wat
beduusd te kijken hoe het schuim
zich tussen de scherven verspreidt,
als Edwin Rutten (1943) uitroept:
'Aah, de geur van verschaald bier!
Die moet op de sociëteit hangen en
daar wordt aan gewerkt.'

Rutten repeteert deze week mee.
Hij is namelijk de verteller in *Peter
en de Wolf*, dat zaterdag door het
studentenmuziekgezelschap wordt
opgevoerd in de Stadsgehoorzaal.
'Als grap vroeg ik nog of het geen
bezwaar was dat ik zelf lid ben
van het Amsterdamsch Studenten
Corps.' Zelf studeerde hij namelijk
psychologie in Amsterdam, vertelt
hij even later op het biljartbalkon,
waar het wat rustiger is. 'Die geur
toen ik hier vandaag binnenkwam,
dat was dus echt vertrouwd.'

Het bekendst werd Rutten als
Ome Willem, uit het kinderpro-
gramma *De Film van Ome Willem*,
maar ook voor zijn medestudenten
was hij in 1962 al geen onbekende.
'Als je ontgroend wordt, terwijl je
al wat grammofoonplaten gemaakt
hebt, en op radio en televisie ge-

weest bent, dan gaat het van: "Feut!
Op tafel en zingen!"

Op zijn zestiende maakte hij na-
melijk al z'n eerste jazzplaat. 'Mijn
vader was de man van Igor Stravins-
ky en Kurt Weill en mijn moeder
was van de jazzmuziek. Het mooie
was dat ik nooit iets moest. In alle
argeloosheid kreeg ik dat mee.' Op
een dag ging de telefoon. 'Mijn
moeder riep: "Dolf van der Linden
aan de telefoon!" De dirigent van
het Metropole Orkest! En die zei:
"We hebben je plaat gehoord. Kom
je bij ons zingen?" Op zaterdag
moest je toen nog naar school. Ik
vroeg vrij bij de rector om de trein
van Amsterdam naar Hilversum
te nemen. En daar stond het héle
orkest klaar. We hebben twee num-
mers opgenomen.'

Op het gymnasium vormde Rut-
ten een jazzcombo met Rogier van
Otterloo, die later de muziek com-
poneerde voor films als *Turks Fruit*
en *Soldaat van Oranje*. 'We wonnen
een jazzconcours en er volgden
optredens in Zweden en Duits-
land en op de dag van mijn eind-
examen werd ik meegevraagd naar
Finland. Op de terugweg kwam ik
door Stockholm, waar ik naar de
radio ben gegaan. Zweden was een
ongelofelijk jazzland en ik heb het
jazzdepartement gewoon in het te-
lefoonboek opgezocht. "I'm a jazz-
singer", zei ik. Ik had niets bij me,
dus ik ben a capella een potje gaan
swingen. Binnen twee dagen was er
een sextet opgetrommeld, ik sliep
intussen bij de producer en we heb-
ben acht jazzstukken opgenomen.
Ik kreeg er nog een zak geld voor
ook. Is dat niet enig?'

Daarna begon zijn studenten-

Edwin Rutten tijdens het groentoneel: 'Terwijl ik stond te zingen,
spoot een ouderejaars met een biervat richting mij.' Foto uit privécollectie

tijd. 'Ik verdiende al geld met mijn
optredens, maar jazzzanger als be-
roep, dat leek me onzin. Ik werd
niet zozeer lid van het corps om
mijn rolodex (apparaat om kaartjes
te ordenen, red.) alvast met namen
te vullen, en een beetje wegwijs in
Amsterdam had ik ook niet nodig.
Het ging mij echt om het roeien.
Tussen mijn veertiende en ach-
ttiende deed ik aan jeugdroeien. Ik
wilde bij Nereus, dat was de bedoe-
ling van mijn lidmaatschap.'

Het televisieprogramma *Andere
Tijden* besteedde laatst een
aflevering aan de omstreken ont-
groening van zijn lichting. 'En nu
gaan we Dachautje spelen!' had
een ouderejaars de kaalgeschoren

groenen toegeroepen, waarop een
maatschappelijke rel ontstond (zie
kader op pagina 6).

'In mijn eerste jaar is het echt
ontspoord, maar eigenlijk is dat
van alle tijden. Kijk maar naar
Vindicat! Mooie herinneringen
heeft hij aan het groentoneel. 'Ik
zong op de melodie van "The Lady
is a Tramp".'

Hij begint te neuriën, maar de
tekst weet hij niet meer. 'Zo eeu-
wig zonde, het was een heel smerige
tekst. Er is een foto waarop ik sta te
zingen, terwijl een ouderejaars de
druk op het biervat even opvoert,
en dan loslaat richting mij.'

> Verder lezen op pagina 6

Polyamorie: geen bezwaar, maar ook geen plek

Polyamoristen geloven in meerde-
re liefdes tegelijkertijd. Hun stich-
ting bleek vorige week op het laat-
ste moment toch niet welkom op
een diversiteitsymposium. 'Het
is misschien een *touchy* subject,
maar dat geldt voor alles bij het di-
versity office. Ik vind het slordig.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'De stich-
ting was uitgenodigd om met een
kraampje op de diversiteitsmarkt
van de Leidse universiteit te staan',
vertelt Jemma Middleton (24), se-
cretaris van de Stichting Polyamo-
rie Nederland en masterstudent
culturele antropologie en ontwik-
kelingssociologie in Leiden.

*How inclusion makes diversity
work* heette het symposium.

'De avond ervoor kregen we een
e-mail dat het niet meer door-
ging, door een misverstand', zegt
Middleton.

'Een paar minuten voor midder-
nacht', vult voorzitter Isabeau Jen-
sen (24) aan, masterstudent neuro-
linguïstiek in Nijmegen. 'In eerste
instantie kregen we ook niet echt
een reden, dus dat riep meteen vra-
gen bij ons op. Onze stichting staat
toch voor iets waarbij mensen nog
vraagtekens zetten. Ook hebben we
bepaalde rechten niet, op het ge-
bied van huwelijk, erfrecht, voogdij
en meerouderschap.'

Isabel Hoving, diversity officer
van de universiteit, benadrukt dat
er 'geen enkel inhoudelijk bezwaar'
was. Het lag allemaal aan een 'wat
minder goede eigen interne afstem-
ming over de informatiemarkt', laat
ze per mail weten.

'Er waren vijf kraampjes en zes
initiatieven', heeft Middleton in-
middels begrepen.

'Verder had het te maken met de
insteek van de dag en de inrich-
ting van het Leidse diversiteits-
beleid. Wat voor dag was het dan,
vragen wij ons af, en op wat voor
dag zouden wij w l passen? Het is
misschien een *touchy* subject, maar
dat geldt voor alles bij het diversity
office. Ik vind het slordig.'

> Verder lezen op pagina 5

LITERAIR TALENT OPGELET!

Win € 250 met de Mare-Kooyker
Kerstverhalenwedstrijd

Ook dit jaar weer: de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd! Win €250, €75 of €50 aan boekenbonnen.
Oproep van auteurs en juryleden Christiaan Weijts en Arjen van Veelen (vrij naar Julian Barnes): "You
put together two people that have not been put together before". Mail je verhaal (max. 1500 wrd)
voor 8 december naar: redactie@mare.leidenuniv.nl. Deelname alleen voor Leidse studenten.

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD

Mare

Boekhandel
Kooyker

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

Groningen-gate

DOOR FRANK PROVOOST ‘Onze wetenschappers, studenten en ander personeel mogen alles zeggen wat ze willen. Het staat iedereen vrij diepgaande kritiek uit te oefenen op faculteitsbesturen, directeuren of het college van bestuur. Dat houdt ons scherp. Binnen een universiteit moet dat ook kunnen, onze academie is immers primair een gemeenschap van en voor vrijdenkers. Daarvoor is een onafhankelijk medium onontbeerlijk.’

Aldus Simon Kuipers, collegevoorzitter van de Rijksuniversiteit Groningen, op 6 september 2007 in *Mare*.

Groningen waarschuwde Leiden toen voor de laatste keer. Er bestonden onzalige plannen om *Mare* te kortwieken en de gezaghebbend bestuurder uit het hoge noorden wilde daar graag verstandige dingen over zeggen.

Zoals: ‘Als collegevoorzitter verwacht ik dat ons universiteitsblad studenten en wetenschappers bij de tijd houdt, diepgaarend onderzoek doet naar alles wat mogelijk niet klopt en de academische gemeenschap de mogelijkheid biedt zich te uiten over alles wat er binnen de universiteit gebeurt. Imagoschade? Het enige imago waar ik aan hecht is het logo van vrij denken. Inderdaad, dat klinkt als Praesidium Libertatis, het motto waaronder jullie universiteit geboren is.’

Helaas. Tien jaar later heeft het onheil ook Groningen bereikt en hangen er donkere wolken rond de Martinatoren. In vijf maanden tijd zijn er drie redacteurs van de *Universiteitskrant* (UK) vertrokken.

De reden, zeggen ze: (zelf)censuur. Kritische verhalen over de omstreden campus die de universiteit in China wil optuigen zijn afgezwakt of zelfs compleet gedelete (en omdat de UK alleen nog digitaal bestaat op www.ukrant.nl is dat met één druk op de knop gefixt).

In zijn verweer klinkt de Groningse hoofdredacteur minder overtuigend zijn vroegere collegevoorzitter. ‘De redactie is zich ervan bewust dat journalistiek bedrijven in een universitaire omgeving altijd een spanningsveld met zich meebrengt en soms lastig en complex kan zijn.’

Dat klinkt toch een beetje alsof je aan het begin van de wedstrijd alvast een paar ballen in eigen doel schiet. Heb je dat maar alvast gehad.

Slechte metafoor? Gelukkig verwoordde de betrokkene het maandag in *de Volkskrant* stukken beter: ‘We zijn geen leger op zoek naar oorlog.’

Hmm.

Maar waar is een leger dan voor? Meelopen in de avondvierdaagse? Warme chocomel uitdelen op veteranendag? Kisten poetsen, daarna je geweer, en tot slot uit verveling maar weer de hele kazerne (en als je strafcorvee hebt met een tandenborstel)?

Terug naar Simon Kuipers. Hij constateerde tien jaar terug al ‘dat bij steeds meer universiteiten de onafhankelijkheid van het universiteitsblad in het geding is’.

Dat is in de tussentijd op zijn zachtst gezegd niet verbeterd. Communicatieafdelingen zijn (verder) ontploft. Hordes aan voorlichters proberen zoveel mogelijk af te schermen en dicht te metselen. In sommige steden lezen ze zelfs mee met de krantenkopij of schuiven ze aan bij redactievergaderingen.

In zulke tijden moeten hoofdredacteurs niet zwelgen in hun innerlijke, hartverscheurende loyaliteitsconflicten, maar glashelder durven uitleggen dat het een verdomd ‘lastig en complex spanningsveld’ is om als universiteit de academische vrijheid te garanderen in een land dat het woord ‘mensenrechten’ nauwelijks kan spellen (voor de liefhebbers: 人權).

Groningen-gate lijkt verdacht veel op wat in de wandelgangen *Operatie Droge Chablis* is gaan heten. Dat begon met een Utrechtse hoofdredacteur die trots in zijn eigen blad verkondigde niet langer te willen ‘meedoen aan een welles-nietesjournalistiek’, voortaan ‘loyaliteit’ verkoos ‘in plaats van distantie omdat je het beste met je instelling voor hebt en daarin een zekere verantwoordelijkheid draagt’ en dus ‘noodzakelijk de distantie die vroeger willens en wetens door redacties werd nagestreefd’ graag liet ‘plaatsmaken voor uitgebreide vormen van netwerken’.

Tot zijn grote vreugde schonk het college van bestuur bij de talloze visites niet langer een lauwe kopje thee, maar ‘een mooie, droge Chablis’.

En wat er toen gebeurde, zal je verbazen.

Tegen de zin van zijn gehele redactie draaide de loyale sommelier zijn papieren uitgave de nek om, en terwijl de redacteurs zich bezonnen op hun online toekomst, werd hun beul benoemd tot hoofd voorlichting. *Laughing all the way to the bank! Sippin’ fine wine!*

Met zulke vrienden heb je geen vijanden meer nodig.

Of zoals ze in Groningen zeggen: *dei nait old worr’n wil, mout zuk jonk onphang’n*.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15.000
Hoofdredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Melle Peters (stagiair) m.t.peters@umail.leidenuniv.nl
Medewerkers
Fernke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella · Monica Preller · Marit de Roij · Benjamin Sprecher · Susan Wichgers
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) · Dr. Hans Vollaard (secretaris) · Maxim Allaart · Asel Arynbaeva · Joline Cramer · drs. Bart Funnekotter · Marlou Grobbee · drs. Malou van Hintum · mr. Folkert Jensma · Josephine Say · Prof. dr. Nico Schrijver
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272.
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Wetenschapsculturen

Omdat wetenschap altijd gericht is op begrijpen en allerlei wegen daar naartoe leiden, heeft de klassieke universiteit, die in de rijkdom van specifieke academische tradities hun achterliggende eenheid vertegenwoordigt, een onbetwistbare motivatie. Ze breekt kennis zoals een prisma het licht.

Een gezaghebbend iemand, die uitzonderlijk veel gebieden overziet, vertelde me ooit dat juist leerstoelen Arabisch, Hebreeuws en Sanskriet vanwege de breedte en diepte van hun velden een gezichtsbepalende functie hebben voor iedere instelling die daarmee gezegend is. Het zijn geen *cash cows of money makers* (begrippen die door faculteits- en instituutbesturen gebezigd worden; respectabele bedrijven praten niet zo over hun producten), maar voor de algehele sfeer, cultuur en uitstraling maakt het veel uit of men theoretische fysica of politicologie daar kan studeren waar ook orchideeëntalen gedoceerd worden: dit is de prototypische universiteit.

In de logische, empirische of hermeneutische methodes van deze afzonderlijke domeinen zitten desondanks behoorlijke verschillen. De bijbehorende conceptuele kaders zijn nou eenmaal niet identiek en niet onderling uitwisselbaar. In de wiskunde, in de sociologie of in de geschiedenis bepalen heel andere standaarden wat als een bewijs mag gelden. Een dergelijk panorama van denkwijzen komt slechts bijeen in sommige koninklijke disciplines zoals de filologie (de grote liefde mag men best idealiseren, toch?) of de jurisprudentie (daarvoor koester ik, dankzij de geweldige vent die gedurende decennia de advocaat van mijn vader was, van jongs af een zwak).

Bijgevolg zijn indicaties van kwaliteit vaak niet met dezelfde precisie objectief te maken: het foutloos oplossen van een abstract probleem, de aantoonbare reproduceerbaarheid van een experiment, de overtuigend beargumenteerde reikwijdte van een historische interpretatie. Daardoor wordt een betrouwbare inschatting van het niveau – behalve wat meteen te verifiëren is – moeilijk. Vandaar de vermeende ‘bèta-arrogantie’, al valt die in mijn beleving reuze mee (uitgezonderd de topimmunoloog die een gelauwerd snaartheoreticus beschreef als ‘alfa die toevallig goed kan rekenen’), en blijken ervan zijn niet helemaal onterecht. Eeuwenlang had de hermeneutische benadering van de humaniora immers een hoger soortelijk gewicht dan de empirische van de natuur- en de sociale

wetenschappen. Eerst golden de zichtbare dingen puur als vage schaduwen van de onzichtbare, vervolgens zag men in sublieme culturele prestaties – met klassieke teksten als kroonjuwelen – de ideale uitdrukkingsvormen van de menselijke geest: die waren pas een studie waardig.

Nog in 1920 weigerde Ernst Robert Curtius, die later de middeleeuwse receptie van de Latijnse literatuur als de gezamenlijke, tot in kleinste vertakkingen doorwerkende grondslag van de Europese literaire tradities helder voor het voetlicht zou brengen, een leerstoel aan de onlangs opgerichte Technische Universiteit Aken. Hij vond het onaanvaardbaar om door ‘de hoogleraar voor verwarming en ventilatie’ met ‘beste collega’ te worden aangesproken.

Na nogal wat geesteswetenschappelijk flutonderzoek zijn zulke overdreven pretenties ondertussen teruggebracht – als *felix culpa* heeft zelfs een proefschrift van het type *Eve’s Cis-Apple and the Colonial Subtext of Newton’s Principia: The Law of Gravitation as a Social Construct* mischienen warempel enige betekenis. Alle begrip voor een ingenieur die aarzelt om de hoogleraar voor *Theory of Positionality and Situatedness in a Multipolar World* als ‘beste collega’ te beschouwen.

Zo keert het tij, het prestige van vakgebieden stijgt en daalt; er zal zich altijd wel een *prima philosophia* met de aanspraak tot universele verklaringswaarde voordoen, zoals in de laatste jaren de neurobiologie, die vervolgens terug zal treden in het geheel der disciplines. Alleen slechte wetenschap belemmert de verdieping.

Daar kan men verder niets aan doen behalve een weloverwogen keuze voor een echt vak maken, dat zo goed mogelijk beoefenen en enige alfa-, bèta-, gamma- of welke arrogantie dan ook langs laten rijden zoals treinen in de nacht. Dat is hét onderscheidend kenmerk van allen die iets voor mekaar krijgen. Logica is en blijft de beste methode om flauwekul te ontmaskeren.

En voor de taxatie van kwaliteit ken ik maar één manier om erachter te komen wat iemand voorstelt: lezen wat die geschreven heeft en nadenken of de redenering klopt en of het iets wetenswaardigs toevoegt. Als men het niet beoordelen kan: bek houden.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Column

Mensen

Goedkope vlucht? Zelf aan boord klimmen!

Vliegen voor gehandicapten is juridisch knap ingewikkeld

Goed om te weten: de extra kilo's van een rolstoel of een blindengeleidehond tellen niet mee voor je bagagelimit.

Juriste Lalin Kovudhikulrungsri promoveerde op de rechten van mensen met lichamelijke beperkingen bij vliegreizen. 'Een hond mag mee, maar blindegeleidenpaarden mogen worden geweigerd.'

DOOR BART BRAUN 'Stel dat jij, rolstoelgebruiker, van Schiphol naar Bangkok vliegt, en daar overstapt op een lokale vlucht. Het eerste deel van je vlucht valt onder de Europese wetgeving voor vliegreizen en gehandicapten. Die is een stuk uitgebreider dan de internationale regelingen. Voor het tweede stuk ben je afhankelijk van de plaatselijke regelingen. Als je bij een goedkope luchtvaartmaatschappij geboekt hebt, kan het voorkomen

dat je gevraagd wordt om zelf de trap het vliegtuig in te klimmen. Dat is vorige maand nog gebeurd.

'Die internationale regelingen bestaan onder meer uit de VN-conventie voor mensen met een handicap. Die zegt niet specifiek iets over vlieg-reizen, maar wel iets over publiek transport. Landen moeten standaarden ontwikkelen over toegankelijkheid van zowel de voertuigen – of je met een rolstoel aan boord kan – als van informatie: krijgt een dove passagier ook door dat er een gate-wijziging is geweest, of roep je het alleen om? Je mag die standaarden niet opzettelijk heel laag zetten, en je moet controleurs toelaten die kijken of je land zich wel aan je eigen standaarden houdt. Nederland heeft dat verdrag vorig jaar pas geratificeerd.

'Als je extra assistentie of voorzieningen nodig hebt, moet je je luchtvaartmaatschappij daar vooraf van op de hoogte stellen. Maatschappijen mogen niet zomaar een gehandicapte passagier weigeren met een verwijzing naar "veiligheidsredenen". Wel mogen ze bijvoorbeeld vragen of een geestelijk beperkte of blinde passagier een begeleider meeneemt.

'Als er iets beschadigd raakt tijdens een vlucht, of mensen worden slecht behandeld, dan is dat geregeld volgens het verdrag van Montreal, dat over de aansprakelijkheid van luchtvervoerders gaat. Je kent dat misschien wel van de posters op de luchthaven die je vertellen wat je rechten zijn als je vlucht vertraagd is. Het probleem voor gehandicapten is dat er een maximumbedrag is

wat de luchtvaartmaatschappij je bij schade uit moet keren, omgerekend zo'n 1350 euro. Maar een elektrische rolstoel is veel duurder. Je krijgt ook geld bij fysieke verwondingen, terwijl een gehandicapte passagier juist relatief vaak psychisch leed ervaart door een vernederende situatie: als je in je broek plast omdat het toilet niet toegankelijk was, bijvoorbeeld.

'Je moet ook per passagier en zelfs per vliegtuig bekijken hoe erg een beperking is. De ene rolstoeler is vanaf de nek verlamd, de ander is een paralympische topsporter. Iemand met ernstige obesitas kan soms beperkt zijn en soms niet, afhankelijk van de stoeltjes. Extreem lange mensen beschouwen we normaal niet als gehandicapt, maar kunnen wel degelijk beperkt zijn in een krap vliegtuig.

Voor ondersteunende dieren zijn de regels verwarrend: een begeleidende hond mag mee. Maar er bestaan ook blindegeleidenpaarden. Als je van Amsterdam naar New York vliegt, mag KLM zo'n paard weigeren, maar een maatschappij uit de VS mag dat niet, van de Amerikaanse wet.

'En in hoeverre moet een maatschappij rekening houden met passagiers met hevige pinda-allergie als ze zakjes met nootjes uitdeelt? De voorbeelden doen vaak wat grappig aan, maar de gevolgen – en de wettelijke implicaties daarvan – zijn dat helemaal niet.'

Lalin Kovudhikulrungsri, *The Right to Travel by air of Persons with Disabilities*. Promotie was 16 november

Ze lijken te kloppen (maar doen dat niet)

Jurist wil drogredeningen helpen herkennen en weerleggen

Niet alleen populisten gebruiken ze, rechters doen dat evengoed. Hendrik Kaptein schreef een boek over drogredeningen.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Een waar gebeurd voorbeeld', zegt Hendrik Kaptein, verbonden aan de faculteit Rechtsgeleerdheid. 'Aan

een bekend dierenkenner wordt gevraagd: "Mogen we wel vlees eten?" Hij antwoordde, en ik citeer: 'In de natuur eet iedereen iedereen. Dieren eten dieren. Mensen eten dieren. Dus eigenlijk stelt u geen goede vraag.'

Een 'loepzuiver' voorbeeld van een drogredening, zegt hij. 'Dat heet een categoriefout. De vraag is normatief, maar het antwoord feite-

lijk. Het klinkt goed, maar je schiet er niets mee op. Eigenlijk zegt hij niks. Dat geldt voor alle drogredeningen: ze lijken te kloppen, maar dat doen ze niet.'

Kaptein schreef het boek *Logisch? Leren van drogredeningen*, dat hij vrijdag presenteert in de Oude Sterrewacht.

'Nog een voorbeeld. Ouders klagen dat de school hun kinderen te hard aan heeft gepakt. De bovenmeester zegt: "Als de kinderen zich goed gedragen, krijgen ze geen straf." 'Dan kan alles, ook de doodstraf op fietsen zonder licht. Op protest kan de overheid dan zeggen: luister eens, als je gewoon met licht fietst, gebeurt er niks. Dat argument zit precies hetzelfde in elkaar. Maar noodzakelijke voorwaarden zijn geen voldoende voorwaarden.

'Ik ben er van overtuigd dat de wereld een stuk mooier zou zijn als we drogredeningen herkennen en weerleggen. Ze komen op gigantische schaal voor, en hebben vaak grote gevolgen.

'Zijn zijn overal: vaak in de poli-

tiek, maar ook in rechtspraak, vergis je niet. Rechters zijn meesterlijk in het opstellen van drogredeningen. Wanneer je die leest, denk je: wat kunstig in elkaar gezet. Maar het slaat vaak helemaal nergens op.'

Hij geeft een voorbeeld uit het civiel recht. 'De eiser zegt: de buurman heeft mijn heg afgeknipt, dus hij moet dokken. De rechter zegt: als je het niet kan bewijzen, is het niet gebeurd. Dat is onzin. Dat ik iets niet kan bewijzen, betekent niet dat ik ongelijk heb. *Argumentum ad ignorantiam*. Beroep op onwetendheid. De rechtspraak zit vol met dat soort kunstjes.'

In zijn boek beschrijft de jurist drie stappen: herkenning, theoretische analyse (welke is het?) en de praktische toepassing, ofwel het geven van een antwoord. 'Hoe beter je de herkenning beheerst, hoe meer die drie stadia in elkaar opgaan.'

Laatste voorbeeld. 'In een recent interview met een linkse econoom, over arbeidsmigratie, bleek dat die man daar tegen was. De reactie van de interviewer: "Dat zegt de PVV

ook." De man wil daar niets mee te maken hebben en reageert vervolgens: "Nee, nee, de PVV zegt iets anders." De interviewer wint dan, want zij leest gewoon een stukje voor uit het partijprogramma.' Dat is een *argumentum ad hominem*, aldus Kaptein. 'Ze gaat niet op het standpunt in, maar voert een soort afleidingsmanoeuvre uit en brengt zo de persoon van zijn stuk. Om het netjes te zeggen: *ad hominem* versus *ad rem*, spelen op de man, in plaats van op de zaak.'

Had de econoom de interviewer hierop moeten wijzen? Dat werkt niet altijd, zegt Kaptein. 'Stel dat hij bedreven was in de argumentatietheorie, en had gezegd: "U begaat hier een indirecte *ad hominem*. Dat is een drogredening, en een categoriefout." Daar scoor je niet mee. Hij had beter kunnen zeggen: "Goh, wat leuk te horen dat Wilders ook een keer iets verstandigs zegt."

Hendrik Kaptein, *Logisch? Leren van drogredeningen*, Boom Juridische uitgevers. 325 pgs, € 29

De Rijdende Rechter in actie. 'De buurman heeft mijn heg afgeknipt.'

Nieuws

Student aangereden,
dader gevlucht

Bij een aanrijding tussen een fietser en een automobilist op de Pieterskerkstraat afgelopen vrijdag, is de fietser gewond geraakt. Het gaat om een student wijsbegeerte van 26 jaar. Hij is met hoofdwonden en een hersenschudding opgenomen in het Leids Universitair Medisch Centrum, en een dag later ontslagen. De bestuurder was vermoedelijk niet de eigenaar van de auto; hij vluchtte weg van de plaats van het ongeval en liet het beschadigde voertuig daar achter. De politie deed via Burgernet een oproep om hem te achterhalen. Dat was bij het ter perse gaan van deze krant nog niet gelukt. Ook heeft hij zich ook nog niet op eigen initiatief gemeld, aldus een woordvoerder van de politie.

Vindicat-lid veroordeeld

De 24-jarige Wouter B. is afgelopen vrijdag veroordeeld voor het op het hoofd staan van een aspirant-lid van Vindicat, tijdens de ontgroeningsperiode van vorig jaar. Hij kreeg een gevangenisstraf van één dag, plus dertig dagen voorwaardelijk. Daarnaast moet hij 240 uur werkstraf doen, en een schadevergoeding betalen van vijfduizend euro. Het bestuur van Vindicat heeft B. vervolgens geroyeerd als lid. Het slachtoffer, Rogier, liep vorig jaar augustus hersenletsel op en mogelijk een schedelbasisfractuur, omdat B. op zijn hoofd ging staan. Het incident werd in eerste instantie stilgehouden, omdat Vindicat het via het interne rechtssysteem wilde afhandelen. Na onthullingen in de media startte het Openbaar Ministerie een onderzoek, en deden zowel het slachtoffer als de studentenvereniging alsnog aangifte.

Ophef over Escobar

Studenten uit Latijns-Amerika van de TU Delft protesteren tegen de naam van een nieuwe koffiebar op de campus: Escobar. De studentenvereniging voor studenten uit Latijns-Amerika, Latitud, heeft een klacht ingediend bij de universiteit tegen de naam. De design van de bar en de naam zouden allemaal gerelateerd zijn aan de 'drug trafficking culture', en met name de Netflix-serie *Narcos*, meldt Latitud in het Delftse universiteitsblad *Delta*. De eigenaar van Escobar zegt in het *AD* dat de afkorting een samenvoeging is van espresso, koffie, en bar. Hij is verbaasd over de ophef: 'We schenken geen Colombiaanse koffie en in de zaak zijn zoals je kunt zien ook geen verwijzingen naar Colombia te vinden'. De TU is ook ongelukkig met de naamkeuze. De bar zou eerst 'Escobar TU Delft' heten, maar de naam van de universiteit is op hun verzoek verwijderd.

Eurobeurzen

Cultureel antropoloog Marianne Maackelbergh en epidemioloog Jenny van der Steen hebben elk een zogeheten Consolidator Grant binnengehaald van de Europese subsidieverstrekker ERC. Die beurzen zijn bedoeld voor onderzoekers met zeven tot twaalf jaar ervaring, en met het bedrag (maximaal 2 miljoen euro) kunnen ze vijf jaar onderzoek doen. Voor deze subsidieronde kwamen er 2.538 onderzoeksvoorstellen binnen, waarvan 13 procent gehonoreerd werd. Van der Steen gaat met het geld onderzoek doen naar dementerende mensen die het einde van hun leven naderen, Maackelbergh gaat huisuitzettingen bestuderen.

Gefluister

Fluisterende wind, zo heet het gisteren geopende geluidskunstwerk van Edwin van der Heide. Het is te vinden in de nieuwe doorgang tussen de Sterrenwacht en de Hortus Botanicus, onder het P.J. Veth-gebouw door. Om precies te zijn is het een wandreliëf van 12,5 bij 2,5 meter en een 8-kanaals generatieve geluidscompositie, waardoor de wind lijkt te gaan fluisteren. Hoogleraar Auditieve Cultuur Marcel Cobussen is mede-initiatiefnemer.

Universiteit in de min

Door investeringen in docenten

De universiteit noteert de komende twee jaar negatieve resultaten. Dat komt vooral door een toename in het aantal docenten. In 2020 wordt er weer een kleine plus verwacht, aldus de begroting 2018-2021.

DOOR VINCENT BONGERS De afgelopen jaren boekte de universiteit positieve resultaten en het ziet ernaar uit dat dat ook voor 2017 het geval gaat zijn.

Komende jaren is er echter sprake van negatieve resultaten. In 2018 van 2,1 miljoen euro, en in 2019 van 2,5 miljoen euro. Het cijfer voor 2018 is overigens aanzienlijk

gunstiger dan in de vorige begroting werd verwacht. Toen ging de universiteit nog uit van 3,9 miljoen euro in de min. In 2020 en 2021 worden dan weer positieve cijfers verwacht, respectievelijk 2,2 miljoen euro en zes ton.

De totale begroting van de universiteit is meer dan 500 miljoen euro. Er zijn rond de 27.700 studenten ingeschreven. De instroom van bachelorstudenten steeg van 5200 vorig collegejaar naar 5700 dit jaar.

De tekorten zijn voornamelijk het gevolg van investeringen die de faculteiten doen om meer docenten aan te trekken. Vooral de faculteit Governance and Global Affairs in Den Haag, waar enkele nieu-

we opleidingen zijn gestart, groeit hard. Ook wordt er ingezet op het vervangen van docenten door universitair docenten en universitair hoofddocenten. Dat kost extra geld.

Daarnaast bouwt de universiteit veel. De eerste fase van het nieuwe bèta-campus is grotendeels afgerond. De tweede fase is in voorbereiding. Voor de herontwikkeling van de Humanities Campus is in het universitaire meerjaren-investeringsplan een bedrag van 100 miljoen euro uitgetrokken.

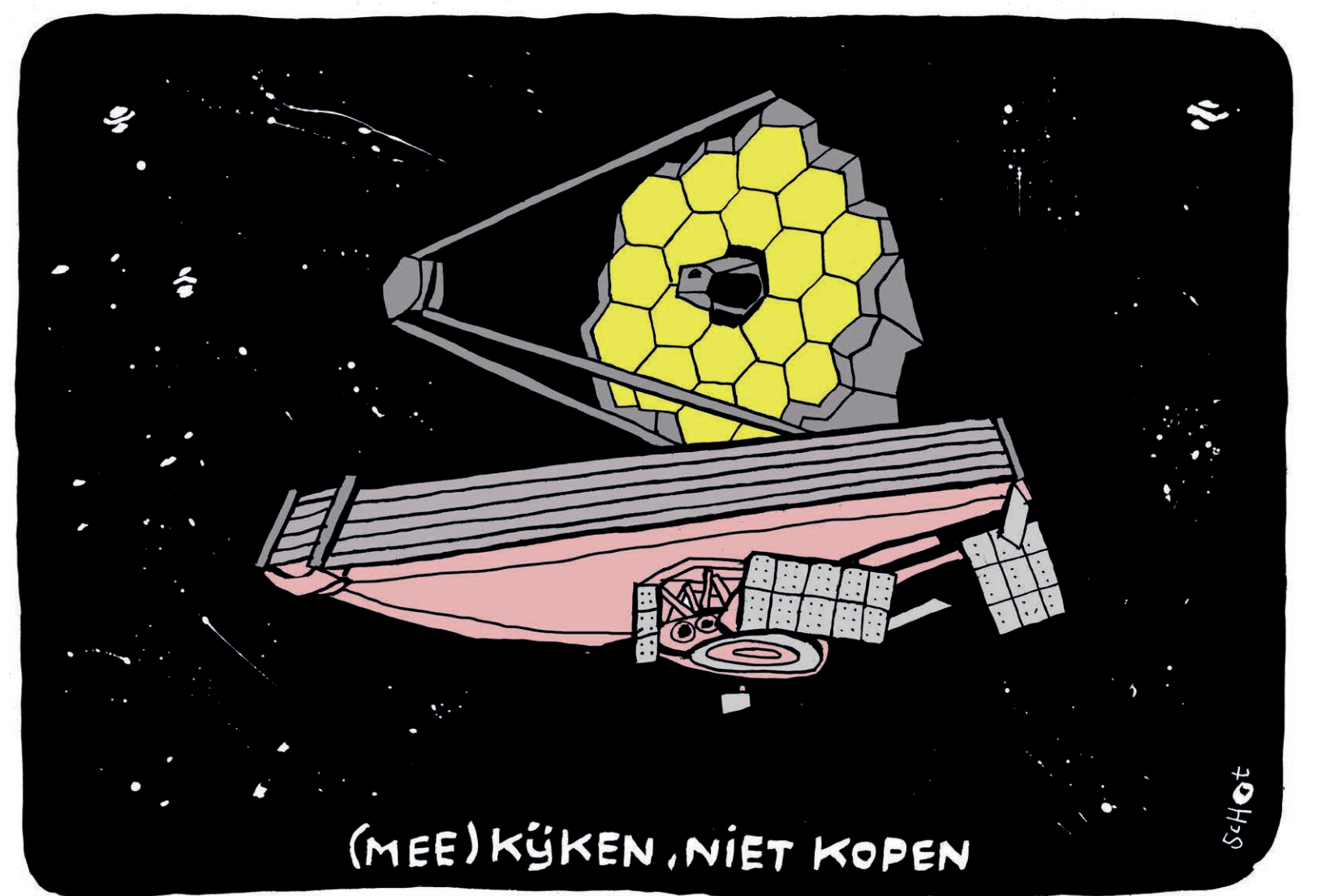
De financiële afdeling van de universiteit schetst ook de risico's in de begroting. Het ministerie van Onderwijs gaat het geld dat is uitgespaard door het schrappen van de

basisbeurs investeren in beter onderwijs: het studievoorschot. Om dit geld daadwerkelijk te ontvangen moet de universiteit zich houden aan nog te maken kwaliteitsafspraken met de minister.

In 2018 heeft Leiden zeven miljoen euro begroot aan studievoorschot. Het bedrag loopt naar verwachting op naar een bedrag van 13,7 miljoen euro in 2021, maar het is dus nog lang niet zeker of het ministerie ooit gaat betalen.

De ministerie wil ook nog bezuinigen (zie ook pag. 5). Dat kan blijkbaar door het onderwijs 'doelmatiger' te maken. Het gaat om een besparing van 26 miljoen euro verdeeld over de universiteiten.

Vroege vogels krijgen kijktijd

Hoogleraar sterrenkunde Harold Linnartz mag straks als een van de eersten met de James Webb Space Telescope aan de gang.

Wat voor telescoop is dat?

'De JWST is een ruimtetelescoop, net als de bekende Hubble-telescoop. Het bijzondere is dat 'ie veel groter is, met een spiegel van zes en een halve meter doorsnee, en vooral in het infrarood meet.

'Hij zal ook veel verder van de aarde staan, op 1,5 miljoen kilometer afstand. Als er iets stuk is, kan NASA dat dus niet repareren, zoals bij de Hubble.

'Alle apparatuur aan boord moet sterk gekoeld zijn, dus de totale meettijd hangt er vanaf hoe lang het duurt tot alle vloeibaar helium aan boord is verdampt. Dat zal vijf tot tien jaar duren.'

De lancering is in het voorjaar van 2019, en als hij eenmaal is doorgeten mogen jullie aan de slag?

'De Webb wordt het nieuwe parade-paardje van NASA en ESA, en heeft 9 miljard dollar gekost. Het doel is om meteen het volledige potentieel ervan te laten zien: uit 110 inschrijvingen zijn dertien teams geselecteerd, met allemaal andere onderwerpen, projecten en meetmethoden. Elk van die groepen heeft enkele tientallen uren meettijd gekregen. Naast ons Early Research Science project, zijn er ook andere kijkmomenten, die toegewezen worden aan groepen die meetapparatuur hebben helpen ontwikkelen. Mijn Leidse collega's Bernhard Brandl en Ewine van Dishoeck maken straks op die manier ook gebruik van de Webb.'

Negen miljard euro, vijf jaar, da's

meer dan twee ton per uur.

'Wij hebben dertig uur, dus dat is zes miljoen, ja. Daar moet je niet te hard over nadenken. En je moet goed je huiswerk doen, zodat je die tijd optimaal gebruikt. Het is een vrij log apparaat, dus het kost al gauw een half uur om hem op een ander object te richten. Dat gaat van je kijktijd af. Het is dus ook niet zo dat die dertien teams om de beurt waarneemtijd krijgen; de volgorde waarin verschillende objecten worden gemeten, is vantevoren minutieus ingepland.'

Maar u bent laboratorium-onderzoeker?

'De laatste jaren is mijn onderzoek steeds meer die kant opgegaan, inderdaad. Veel van de metingen die wij in het lab hebben gedaan, leveren resultaten op die je met de JWST

kan bevestigen. Binnen ons project lever ik de data aan die moeten helpen om de telescoopmetingen te interpreteren.'

Waar gaan jullie naar kijken, dan?

'Naar ijs in de ruimte. Het gaat om piepkleine stofdeeltjes, die heel koud zijn, zodat van alles vastvriest op het oppervlak. Bij die lage temperatuur vindt, onder invloed van straling, allerlei scheikunde plaats. Wij denken dat de bouwstenen van allerlei biologische moleculen op die manier gevormd worden. In ons lab zien we dat in elk geval gebeuren, ook bij allerlei stoffen waarvan de zogeheten spectrale vingerafdruk nog niet gemeten is. Door onze labmetingen te vergelijken met data van de Webb, gaan we nog meer leren over de processen die plaatsvinden op dat ruimtestof.' **BB**

Aanpak werkdruk schiet flink tekort

Inspectie constateert overtredingen bij universiteit

Het college van bestuur is op de vingers getikt door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Uit een inspectie naar de werkdruk, uitgevoerd in september, blijkt dat de universiteit op twee punten de zaken niet op orde heeft.

DOOR VINCENT BONGERS De inspecteurs stellen vast dat er naar aanleiding van de resultaten uit de universitaire personeelsmonitor 2015 op verschillende universiteitslocaties maatregelen zijn getroffen om de werkdruk te verlagen.

De universiteit heeft echter nagelaten om een overkoepelend plan van aanpak op te stellen 'waardoor de maatregelen niet zo goed mogelijk verankerd zijn in het algemene beleid en de bestaande processen binnen de universiteit Leiden', staat in een brief van het ministerie aan de universiteit van 29 september. De maatregelen worden niet gestructureerd uitge-

voerd, zijn niet doeltreffend en de aanpak van de werkdruk wordt niet afdoende geëvalueerd waardoor het effect onduidelijk blijft.

De universiteit schiet dus tekort in de beheersing van de werkdruk, aldus het ministerie, en dat is een overtreding van de Arbeidsomstandighedenwetgeving.

Het college van bestuur moet scherper in de gaten gaan houden waar werkdruk een risico is en in welke mate. Mocht vervolgens blijken dat het bij bepaalde afdelingen fout dreigt te gaan, dan moet er een 'verdiepend werkdrukonderzoek' worden uitgevoerd, dat inzoomt 'op de achterliggende oorzaken en resulteert in een plan van aanpak, waarin de beheersmaatregelen worden opgenomen', aldus de inspecteurs. Mocht vervolgens uit een evaluatie blijken dat het plan niet heeft geholpen, dan moet de hele anti-werkdrukcyclus opnieuw worden uitgevoerd.

De universiteit gaat ook op een ander punt in de fout. 'Aan het personeel is geen voorlichting gegeven over welke soort agressie- en geweldsin-

cidenten gemeld dienen te worden, waardoor daartoe in aanmerking komende incidenten niet worden gemeld.' Ook dat is een overtreding. De universiteit moet hierover met haar medewerkers duidelijk afspraken maken.

'De universiteit neemt werkdruk en klachten over werkdruk van medewerkers uiterst serieus', reageert universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke. 'Het beleid en gegevens over tot wie medewerkers zich kunnen wenden en waar incidenten gemeld kunnen worden is op de website terug te vinden, de infrastructuur is op orde. De inspectie heeft dit ook geconstateerd en zegt alleen dat er geen gestructureerd geheel van al deze maatregelen is gemaakt. We werken aan een "plan van aanpak", rekening houdend met de opmerkingen van de inspectie.'

De universiteit heeft negen maanden om te voldoen aan de eis.. 'Daarna kan de inspectie nog een onderzoek doen, en als dan blijkt dat we het niet goed genoeg doen kan een maatregel worden opgelegd.'

Raad: kortere verkiezingen

De opkomstpercentages van de universitaire verkiezingen zijn al jaren laag en er is veel kritiek van kandidaten op de verkiezingsprocedures. De universiteitsraad stelt hervormingen voor.

De verkiezingen moeten in april worden gehouden en niet in mei, schrijft de raad in een notitie aan het college van bestuur.

Ook zou de stemperiode met een dag ingekort moeten worden; van maandag tot en met donderdag. Na een verkiezing wordt gekeken hoe veel keer de deelnemende partijen de kiesdeler hebben gehaald. Het resultaat hiervan geeft het aantal volle zetels dat door partijen is behaald. Deze verdeling komt meestal niet precies uit. Er blijven dan restzetels over. De raad wil graag een systeem met een eerlijkere verdeling van deze restzetels.

Het stemmen moet ook eenvoudiger worden: minder *clicks*. De raad wenst ook een grote stemknop op Blackboard en Usis.

De zichtbaarheid van de verkiezingen kan beter. Er moeten vaker blogs van raadsleden verschijnen op de mediakanalen van de raad En hang verkiezingsbanners op in alle universiteitspanden. Het zou ook fijn zijn als alle websitepagina's en nieuwsartikelen over medezeggenschap beschikbaar komen in het Engels, zodat alle studenten en personeelsleden zich aangesproken voelen.

De raad gaat op zoek naar manieren om de medezeggenschap 'in z'n totaliteit onder de aandacht van studenten en medewerkers te brengen en te houden, ook buiten de verkiezingsweek om. Bijvoorbeeld via Blackboard, universitaire nieuwsbrieven, Facebook, website én de dag van de medezeggenschap.' **VB**

'Geen bureaucratisch dingetje'

De universiteit gaat de basiskwalificatie onderwijs (BKO) aanscherpen. Er is een plan van aanpak opgesteld om de professionalisering van docenten te verbeteren. Wat daar precies in staat is nog geheim.

Docenten die aan de universiteit onderwijs geven moeten daar wel de kwaliteiten voor hebben. In 2008 is er dan ook een keurmerk ingevoerd dat door alle universiteiten wordt erkend: de basiskwalificatie onderwijs, oftewel BKO.

Alle docenten met een aanstelling van meer dan een jaar, die sinds 1 januari 2008 in dienst zijn gekomen bij de universiteit Leiden, moeten voor een facultaire toetsingscommissie aan de hand van een dossier bewijzen dat ze voldoen aan de basale onderwijsvaardigheden. Als dat lukt, en hun studentenevaluaties zijn goed, krijgen ze de BKO.

Op het keurmerk is de nodige kritiek. Lang niet alle universiteiten en faculteiten zouden de docenten even streng beoordelen.

De universiteiten hebben nu eens-scherp naar elkaars BKO-beleid gekeken, bleek maandag tijdens de

universiteitsraadsvergadering. 'Docentprofessionalisering is heel belangrijk', zei Marcel Vooijs, directeur academische zaken van de universiteit. 'Op dat punt zijn nu stappen gezet. Er is een *peer review* geweest van de BKO. Daar is een rapport over gemaakt, en aan de hand daarvan is een plan van aanpak opgesteld.'

Inge van der Weijden van personeelspartij UB: 'Kunt u meer details geven over de inhoud van het rapport?'

Vooijs: 'Ik kan op dit moment alleen maar zeggen dat het een algemene evaluatie is; een landelijke *peer review* waar andere universiteiten bij zijn betrokken. Dat onderzoek heeft tot een scherpe blik geleid op hoe de BKO kan worden verbeterd. Er ligt nu een plan van aanpak. De BKO wordt nu veel meer gelinkt aan de onderwijskwaliteit die we als universiteit voorstaan. Het moet geen bureaucratisch dingetje zijn, dat je moet doen. Dat was het nog weleens natuurlijk.'

De raad wil de *peer review* en het plan van aanpak graag ontvangen, maar het college wil de stukken nog niet publiek maken. **VB**

Beloofd is beloofd

Rector magnificus Carel Stolker en hoogleraar Japanstudies Ivo Smits wasten vorige week in Japan het graf van de familie Ailion. De nalatenschap van de familie werd in de jaren tachtig aan de Universiteit Leiden geschonken. Stolker en Smits hielden zich hiermee aan een belofte van de toenmalige rector. Vorige week trok er een Leidse delegatie door Japan. Er stonden universiteitsbezoeken op het programma en Ivo Smits hield een Cleveringalezing op de ambassade in Tokyo. Foto Universiteit Leiden

Studenten boos over bezuiniging

Studentenorganisaties ISO en LSVb zijn boos op de voorgenomen bezuinigingspost op onderwijs. Veel politieke jongerenorganisaties steunen hun oproep, waaronder die van de vier regeringspartijen.

Het Kabinet-Rutte III investeert flink in onderwijs en onderzoek, maar er staat ook een bezuinigingspost op de begroting. Alle takken van onderwijs kunnen blijkbaar 'doelmatiger', en dat moet een besparing van 183 miljoen euro opleveren, waarvan 26 miljoen bij het wetenschappelijk onderwijs. Dit alles met 'Het streven om

het primaire proces zo veel mogelijk te ontzien', aldus onderwijsminister Van Engelshoven in een brief naar de Tweede Kamer.

Niet iedereen gelooft dat je zomaar miljoenen weg kan snijden zonder dat leerlingen en studenten er wat van merken. De Tweede Kamer was vorige week al kritisch, en nu trekken ook studentenorganisaties ISO en LSVb aan de bel. De stuif was immers afgepakt met het argument dat dat geld geïnvesteerd zou worden in beter onderwijs.

'Elke euro van de ingeleverde basisbeurs zou naar nog beter onder-

wijs gaan. Wij verwachten investeringen in het hoger onderwijs in plaats van stiekeme bezuinigingen', aldus LSVb-voorzitter Tariq Sewbaransingh in een persbericht van de studentenvakbond. Ook het ISO stelt dat het kabinet 'een belofte aan studenten breekt.'

De oproep om de bezuiniging te schrappen is ook afkomstig van de jongerenorganisaties van de politieke partijen GroenLinks, VVD, CDA, D66 en de ChristenUnie. Zij hebben alle vijf hun handtekening gezet onder een brief met 'Dit was niet de afspraak' als kop. **BB**

We zijn niet eerder geweerd

> Vervolg van de voorpagina

Volgens Hoving werd pas vrij laat duidelijk dat er een stand was toegezegd. De kramen waren bedoeld voor vijf 'eigen' clubs en initiatieven, zoals LU Pride en het Meeting Point Vluchtelingen.

Bovendien richt het Leidse diversiteitsbeleid zich op 'studiesucces vergroten van biculturele en eerste-generatiestudenten' en 'genderdiversiteit vergroten onder ons personeel'.

'Omdat de Stichting Polyamorie niet direct onder deze doelstellingen valt te scharen, en ook niet onderdeel is van of voortkomt uit de universiteit, vielen zij helaas als eerste af.'

Hun flyers waren wel bij het kraampje van LU Pride te vinden. Hoving laat nog wel weten dat het diversity office gaat nadenken over een toekomstige activiteit, 'samen met LU Pride en de stichting'.

'We zijn als organisatie nog niet eerder ergens geweerd', zegt Jensen, die ruim een jaar voorzitter is.

'In discussiebijeenkomsten is er juist veel ruimte. Maar als persoon krijg ik redelijk veel over me heen, ook omdat ik als voorzitter in de media kom. De *comment sections* zijn vaak niet mals.

'Van mensen die me kennen heb ik nooit negatieve reacties gehad, wel

ondoordachte vragen.'

Middleton schrijft haar master-scriptie over polyamorie in Nederland. 'Een kwalitatief onderzoek, met diepte-interviews, focusgroepen en participerende observatie. Dat ik zelf ook polyamoreuze relaties heb, betrek ik bij mijn scriptie. Wat ontdek ik wel, of juist niet, ten opzichte van andere onderzoekers?'

Sommige mensen die ze sprak, krijgen vervelende reacties uit hun omgeving. 'Ze worden op hun werk gediscrimineerd, als oversekst gezien of ze krijgen het verwijt niet loyaal te zijn.'

Zelf krijgt ze net als Jensen vooral veel vragen. 'Hoe zit het bijvoorbeeld met jaloezie? Nou, misschien is dat gevoel van jaloezie wel onzekerheid, waar ik zelf iets mee kan. Monogame mensen zien het eerder als een signaal dat de ander hen meer aandacht moet geven, maar ik betrek het meer op mezelf. Zo iets wil ik best uitleggen, maar in veel vragen hoor ik wel een monogame normativiteit terug. Hoe we naar relaties kijken, maar ook hoe wetenschappers onderzoek doen naar gender en seksualiteit, wordt gestuurd door romantische ideeën over monogamie. Dat is slechts één manier. Niet dat polyamorie dé manier is. Er bestaan gewoon verschillende manieren.' **MWV**

Dag rakkers van me!

'Ik werd niet zozeer lid van het corps om mijn rolodex alvast met namen te vullen.' Foto uit privécollectie

> Vervolg van de voorpagina

Nadien kwam hij eigenlijk niet zo vaak op de sociëteit. 'Ik heb wel in het bestuur gezeten van V.I.A.T.O.R., het roei- en rugbydispuut. En ik woonde in een dispuutshuis aan de Leidsegracht.'

Hij studeerde te traag. 'Dus ik moest in militaire dienst. Achttien maanden. Daardoor had ik juist mooi de tijd om te studeren. In die periode heb ik mijn kandidaats gehaald. En mijn eerste dochter gekregen.'

En het roeien? 'Dat is er niet van gekomen. In training zijn en tegelijkertijd optreden, dat gaat niet.'

Hij toerde immers vaak door het buitenland. 'Ik had ook niet altijd zin om te studeren, maar als ik wat vrije dagen had, deelde ik het aantal pagina's door het aantal dagen: 1500 door veertien bijvoorbeeld, en dan ging ik van acht uur 's ochtends tot elf uur 's avonds lekker studeren. Ik mikte het zo uit, dat ik soms even een spurt kon trekken. Terwijl ik aan mijn doctoraalscriptie werkte, had ik maar één lp opstaan, van de beroemde jazzgitarist Wim Overgaauw: *Don't Disturb* (1970). En tijdens het leren voor het tentamen statistiek draaide ik alleen *Metamorphosen* van Richard Strauss (1946), steeds opnieuw.'

Elke zondagavond presenteert Rutten tegenwoordig *Jazz in the Evening* op NPO Radio Soul & Jazz en tot vorig jaar maakte hij *Muziekwijzer* op NPO Radio 4. 'Als ik die stukken draai, of ergens hoor, weet ik meteen weer hoe ik daar achter mijn bureau zat.'

Na zijn studententijd volgden nog wat platen. 'En in 1973 belde Aart Staartjes (Meneer Aart uit *Sesamstraat*, red.). We spraken samen commercials in. Dat deed ik héél veel. Iemand zei: "De STER, dat staat voor STEunfonds Edwin Rutten." En mijn dochter riep eens: "Va, je deed net het hele STER-blok!" Allemaal verschillende stemmetjes, natuurlijk.' Hij doet er een paar na. 'Aart vroeg: "Edwin, heb je weleens wat voor kinderen gedaan?" Nou ja, mijn dochters zijn van '68 en '71, dus ik had de doelgroep thuis zitten.'

Samen met Staartjes, nog een aantal acteurs en uiteraard het orkest van geitenbreiers, maakte Rutten vervolgens tot 1989 *De Film van Ome Willem*. Van 2000 tot 2012 werd het programma herhaald, en in 2005 en 2006 trok hij nog eens als Ome Willem langs de theaters.

'Ik dacht: leuk, een maand of twee toeren. Maar het werden 180 voorstellingen. En heus niet alleen voor kinderen. Hele dispuuten kwamen eropaf.'

Nog wekelijks wordt hij herkend. 'Als niemand over Ome Willem begint, doe ik dat ook niet,' zegt hij. 'Ik kan wel zonder.' Maar ja,

meestal beginnen mensen er wel over. 'Iedereen probeert je aan te praten dat herkend worden vervelend moet worden. Maar ten eerste: ik vind het een wonder dat het nog altijd gebeurt en, ten tweede: ik vind het ontzettend leuk. Iedereen reageert altijd aardig en vrolijk. Er zijn trouwens ook mensen die me juist van *Goede Tijden, Slechte Tijden* kennen.' In 2010 speelde hij een gastrol. 'Laatst liep in Den Bosch de schouwburg uit, om half twaalf, om aan de overkant van het plein nog een biertje te drinken. En toen zaten daar twee meisjes. Ik speelde in *GTST* de geliefde van het hoofdpersonage... hoe heet ze ook alweer? Oh ja! Die meisjes riepen dus: "Hij heeft liggen seksen met Laura!" En tien stappen verder hoor ik weer: "Hé, Ome Willem!"'

Volgens het verhaal is Ome Willem inmiddels geëmigreerd naar Vuurland. De petjes heeft Rutten nog wel. 'Voor als iemand belt, met een veiling bijvoorbeeld. Dan zeg ik: "Slechts één keer gedragen, omgeving Bloemendaal!" En soms word ik nog gevraagd, voor een goed doel. Dan neem ik een envelop mee, met een brief van Ome Willem uit Vuurland. Die lees ik op het podium voor: "Beste Edwin, hier een brief van je dertig jaar jongere eenenig tweelingbroer. Ik kan helaas niet komen, maar hier is mijn petje. Speel jij even voor Ome Willem? De mensen zeggen wel hoe het moet." En dan zet ik dat petje op en zegt iedereen: "De klep moet omhoog!" Gek, zeg ik dan, dat zo'n man dit zestien jaar op televisie heeft gedaan... En dan draai ik me even om, om weer een kwartiertje Ome Willem te spelen... *Dag rakkers van me!*'

Foto Mark Kohn

DOOR MARLEEN VAN WESEL

Sempre Crescendo, Concert vol verhalen, met Edwin Rutten
Stadsgehoorzaal, zaterdag 2 december, 15.00 uur
€17,50 (studenten €9)

Peter en de wolf

Peter en de wolf, geschreven door Sergej Prokofiev, ging in 1936 in Moskou in première. In het muzikale sprookje zijn alle personages gekoppeld aan een eigen instrument. Edwin Rutten bracht de laatste jaren verschillende cd's uit, waarop hij de verhalen vertelt van bijvoorbeeld de *Mattheüs Passie* (2016), *Het Weihnachtsoratorium* (2015) en *Der Ring des Nibelungen* (2013). Voor die laatste ontving hij een Gouden Plaat. Ook treedt hij regelmatig op als verteller in muziekvoorstellingen.

'*Peter en de Wolf* heb ik vaker gedaan, met verschillende orkesten: het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het Residentie Orkest en het Gelders orkest, maar ook met amateurorkesten. Ook met Sempre is het vreselijk leuk.

Toen ik de repetitieruimte vanavond binnenkwam, wist ik niet wat ik zag: zo'n groot orkest en zo veel plezier. Dat is een grote kunst voor een dirigent, zeker als het niveau ook nog eens omhoog gaat.'

Die dirigent, dat is Guido Marchena. 'Om meer massa te laten klinken, heeft hij saxofoons toegevoegd, waar de wolf normaal door hoorns wordt gespeeld', vertelt Rutten. En dat is niet de enige ingreep, waarmee de voorstelling van Sempre zich onderscheidt. 'Waar denk je dat Peter loopt, op zijn triomftocht met de wolf naar de dierentuin? Leiden! Over het Rapenburg, met de burgemeester, en nog een aantal aardige namen, waarvan de Leidenaren zullen denken: verdorie, die ken ik!'

'En nu gaan we Dachautje spelen!'

'Het A.S.C. speelt "Dachautje"' kopte de *Nieuwe Rotterdamse Courant* in 1962 boven een ingezonden brief.

De auteur is de vader van een van de groenen van het Amsterdamsch Studenten Corps. 'En nu gaan we Dachautje spelen!' had een ouderejaars de kaalgeschoren groenen toegeroepen. Een van hen wierp nog tegen dat zijn vader concentratiekamp Dachau niet overleefd had.

Het televisieprogramma *Andere Tijden* blikt afgelopen september terug op de omstreken ontgroening en de mediareel die volgde. De zoon van de briefschrijver komt aan het woord, evenals andere groenen van toen, onder wie ook Edwin Rutten. Meer ontgroeningsincidenten trokken in de jaren zestig media-aandacht. Bekend

is de roetkapaffaire uit 1965. Bij een Utrechts dispuut kregen studenten bij hun ontgroening een roetkap (een kap voor over de schoorsteen) opgezet. Een jongen overleed. Zijn kap was niet behandeld met steenkoolroet, maar met petroleumolie. Dat de betrokken ouderejaars een geldboete kregen, leidde tot maatschappelijke kritiek over klassenjustitie.

Veel verenigingen pasten in die periode hun beleid aan, met bijvoorbeeld een verbod op 'kikkeren', fysiek contact en de afschaffing van het kaalscheren.

In Leiden stelde Minerva in 1962 een Commissaris van Beklag in en in 1970 volgde ook hier de kennismakingstijd op voet van gelijkheid. Het kaalscheren werd ook hier afgeschaft.

Een medewerker van een medicinale wietkwekerij in de Amerikaanse stad Quincy is bezig met de oogst. Foto Adam Glanzman/The New York Times/Hollandse Hoogte

De ideale medi-wiet

De lange weg naar geschikte cannabis-medicijnen, maar dan zonder cannabis

MS-patiënten krijgen vaak medicinale wiet of cannabis-extracten om hun symptomen te bestrijden. Leidse onderzoekers proberen de achterliggende scheikunde te gebruiken om betere medicijnen te ontwikkelen.

DOOR BART BRAUN ‘Sommige mensen vinden het fijn dat je high kan worden van cannabis, maar dat is niet waarom we cannabinoïd-receptoren hebben’, vertelt chemicus Mario van der Stelt.

Voor wie wat hulp nodig heeft bij die zin: receptoren zijn moleculen aan de oppervlakte van cellen die allerlei processen in de cel op gang kunnen brengen. Ze werken als een soort slot, waar één of hooguit een paar moleculaire sleutels in passen. Deze specifieke receptoren reageren met cannabinoïden: stoffen uit de wietplant *Cannabis sativa*, of stofjes die daarop lijken. Als die stofjes door je eigen lichaam worden gemaakt, heten ze endo-cannabinoïden.

Eigenlijk is die naam dus precies verkeerd om. Je lichaam maakt geen receptoren om ervoor te zorgen dat je plezier kan beleven aan het consumeren van vrouwelijke hennetoppen. Je lichaam heeft een compleet systeem dat verschillende taken uitvoert, een systeem dat we van onze evolutionaire voorouders erfd en al veel langer bestaat dan de cannabisplant zelf. Die plant produceert stoffen die op dat systeem aangrijpen. Vermoedelijk doet ze dat om zich te beschermen tegen dieren die de plant opeten, al lijkt het stofje THC ook een rol te spelen als zonnebrand. De naam van de receptoren is dus historisch ontstaan: we kenden de plant lang voordat

onze moleculaire machinerie in kaart werd gebracht, en dus heet die machinerie naar de plant in plaats van andersom.

Je hebt dus een endocannabinoïd-systeem in je lijf. Dat is betrokken bij al die dingen die je veranderen als je een joint rookt: eetlust, zware ledematen, pijn, euforie en het geheugenverlies. Het speelt ook een rol bij zwangerschap en bij het aansturen van je immuunsysteem. Je lichaam regelt die zaken met verschillende endocannabinoïden en verschillende receptoren daarvoor.

Die Van der Stelt uit de eerste zin heeft vrijwel zijn hele volwassen leven onderzoek naar die moleculen gedaan. Volgens de ruw gesneden maatstaven die de wetenschap voor haar eigen succes hanteert, is hij er behoorlijk succesvol in: prijzen, subsidies, publicaties in prominente bladen als *PNAS* en *Science*. Zijn groep onderzoekt hoe het endocannabinoïd-systeem werkt. Ook proberen de onderzoekers nieuwe stoffen te maken die op dat systeem aangrijpen, en die als medicijn zouden kunnen worden gebruikt. Die hadden dus eigenlijk exo-cannabinoïden moeten heten, al wordt die term nauwelijks gebruikt.

‘In 2016 lieten we zien dat als je de productie van één bepaalde endocannabinoïde remt, je minder ontstekingen krijgt in de hersenen van muizen.’ Hersenen zijn relatief moeilijk te behandelen, omdat je lichaam een complex filtersysteem heeft – de bloed-brein-barrière – om vreemde stoffen weg te houden bij dit belangrijke orgaan. Van der Stelt is optimistisch over deze aanpak: ‘We werken samen met de farmaceutische industrie, om uiteindelijk tot een toepassing hiervan te komen.’

In een recent overzichtartikel

in *Progress in Neurobiology* zet Van der Stelt samen met drie Italiaanse co-auteurs op een rijtje welke endocannabinoïd-medicijnen er nu onderzocht worden voor hersenziektes, met name multiple sclerose.

‘Voor MS-patiënten is nu in een aantal landen een mengsel van twee werkzame stoffen uit cannabis op de markt, onder de merknaam Sativex’, vertelt Van der Stelt. ‘Het neemt spasmen weg, reduceert pijn en zorgt ervoor dat patiënten beter slapen. Dat wordt echter voornamelijk gemeten met behulp van subjectieve eindpunten: de patiënten zeggen dat het beter gaat. Bij de dingen die je objectief kunt meten, zie je geen grote verschillen met de placebo.’

Hij hoopt dat de farmaceutische pijnpijn betere resultaten oplevert. ‘Er zijn allerlei ontwikkelingen die nu de allereerste stappen richting de markt proberen te zetten.’ Hij benadrukt wel dat het hier gaat om me-

dicijnen die symptomen bestrijden, en niet om geneesmiddelen die de oorzaak aanpakken.

De andere hersenaandoeningen die het viertal bespreekt, de ziekten van Alzheimer, Huntington en Parkinson, hebben elk hun eigen oorzaken en eigenschappen, en ook daarvoor brengt een benadering via endo-wiet geen genezing. ‘Maar wat ze gemeenschappelijk hebben, is dat er zenuwen bij afsterven. Dat gaat gepaard met een ontstekingsreactie die uit de hand loopt, en verdere weefselschade veroorzaakt.’

Als je de ontsteking kan remmen – zoals zijn eigen synthetische stof dat bij muizen doet – pak je dus de symptomen aan. ‘De hoop is dat je die zenuw-beschermende werking hebt, en zo ook de voortgang van de ziekte kan beïnvloeden. Of dat ook echt kan, is echter nog niet aangetoond.’

‘De meeste mensen onderschatten

hoe complex en ingewikkeld het is om een medicijn te maken’, verzucht Van der Stelt, die jarenlang bij farmaciebedrijf Organon werkte. ‘De tijdslijn is lang, de benodigde expertise is groot en divers. Verreweg de meeste kandidaat-stoffen vallen onderweg af. Als het lukt, is dat een uitzonderlijk succes. Onze groep hier in Leiden maakt moleculen, die andere experts dan uittesten. Als je dan een *proof of concept* hebt, ga je kijken of alle andere eigenschappen van het molecuul ook goed zijn om als medicijn te functioneren, en als dat zo is, kun je op zoek naar een bedrijf dat wil investeren en helpen met opschalen en de klinische testen in patiënten. Voordat je ook maar in de buurt van toelating tot de markt komt, ben je zo’n twaalf jaar en honderden miljoenen euro’s verder. Dat doen wij dus niet: wij hopen moleculen te vinden die dat traject in kunnen gaan.’

Afvallen dankzij anti-vreetkick

Endocannabinoïd-medicijnen zouden ook als eetlustremmer kunnen werken. De eerste versie was echter niet zo’n succes.

Blowen is goed voor je eetlust. Tenminste, dat hebben we ergens gelezen. Stoners noemen dat de ‘munchies’ of een ‘vreetkick’.

Kankerpatiënten krijgen mede daarom medicinale wiet voorgeschreven: vaak zijn ze misselijk van de chemo, maar ze moeten juist goed eten. Van de mensen zonder kanker heeft een aanzienlijk gedeelte een probleem: wereldwijd hebben 650 miljoen mensen obesitas. Die zouden wellicht baat hebben bij een soort anti-wiet, waar je een anti-vreetkick van krijgt.

Het goede nieuws: zo iets bestaat, en het werkt nog ook. Rimonabant is een medicijn dat aangrijpt op het endocannabinoïd-systeem, het blokkeert de processen die cannabis juist stimuleert. Dus ook de munchies.

Het slechte nieuws: je kunt het niet kopen, en als dat wel kon, zou je dat toch niet moeten doen. In 2008 werd het van de markt gehaald. We hebben ook wel eens ergens gelezen dat je van blowen opgewekter en zorgelozer kan worden, en ook op dat punt had Rimonabant het tegenovergestelde effect. Zo’n tien procent van de gebruikers klaagde over een veranderende stemming, een kleiner gedeelte over zelfmoordneigingen; een paar patiënten brachten die ook ten uitvoer.

Het idee van een anti-eetlustpil is echter te mooi om te laten liggen. Ook Van der Stelts groep doet er onderzoek naar.

‘Het probleem van Rimonabant was dat het overal en altijd werkte. Maar er zijn verschillende endocannabinoïd-receptoren, op verschillende cellen. Ons idee – we werken daarin samen met endocrinologen van het Leids Universitair Medisch Centrum – is om er selectief eentje te remmen, zodat je wel de positieve effecten hebt, maar niet de bijwerkingen. In wezen heeft het systeem zich al bewezen, wij hopen nu met een andere benadering dat profiel te kunnen reproduceren zonder de vervelende bijwerkingen te veroorzaken.’

Opinie

Zo hoog blazen we niet van de toren

Maar we moeten slavernijverleden onder ogen zien

Hugo de Groot op zestienjarige leeftijd, geschilderd door Jan van Ravesteyn, 1599. Olieverf op paneel. 30,5 × 30,5cm. Foto Fondation Custodia

Dat de Leidse rechtsgeleerde Hugo de Groot zich niet druk maakte over Nederlandse slavenhandel is geen onzorgvuldige vaststelling, noch een onterechte veroordeling achteraf, vinden historici **Gert Oostindie** en **Karwan Fatah-Black**.

‘Hugo de Groot was niet fout’, kopte *Mare* vorige week. Onze vaststelling in het onlangs verschenen boekje *Sporen van de slavernij in Leiden* en in een interview in *Mare* (‘Bolwerk der vrijheid?’, 9 november) dat Hugo de Groot wél pleitte voor vrije zeeën maar zich niet bekommerde om de legitimiteit van de Nederlandse slavenhandel, getuigt volgens collega Jan Waszink van een gebrek aan ‘zowel accurate informatie als historisch besef’.

Dat is niet mals. Waszink bestrijdt echter een karikatuur van wat wij te berde brengen.

Wij bestrijden niet dat Hugo de Groot grensverleggend wetenschappelijk juridisch werk verrichtte, wij stellen alleen vast dat hij zich niet druk maakte over de Nederlandse betrokkenheid bij de trans-Atlantische slavenhandel,

die in zijn tijd van start ging.

Zo kan je ook breder nadenken over de rol van onze universiteit als leverancier van artsen en juristen die in de Caribische koloniën hun werk gingen doen.

Natuurlijk, zoals wij herhaaldelijk aangeven, is dat geen centrale dimensie in de geschiedenis van de Universiteit Leiden, maar wel iets om onder ogen te zien. Al was het maar omdat het predicaat ‘*Praesidium libertatis*’ verplichtingen oplegt.

Moeten we over dit lastige aspect van het verleden heftig moraliseren? Nee, schrijft Waszink: ‘Het terugprojecteren van morele oordelen uit het heden op het verleden is riskant en kan tot onzinnige veroordelingen en onwetenschappelijke conclusies leiden.’

Wij zijn het daar van harte mee eens. Daarom doen wij dat ook niet.

Desgevraagd door *Mare* geven wij in het interview aan dat instituties als het koningshuis, de kerk en de universiteit zich de vraag wel zouden moeten stellen hoe het mogelijk was dat zij er in die tijd zo anders over dachten.

Daarbij hoort een bezinning op superioriteitsgevoel, zeker. Maar blazen wij hoog van de toren met anachronistische veroordelingen? Bepaald niet.

Wellicht zou Waszink nog even zorgvuldig moeten lezen wat een onzer in de slotzin van het interview zegt: ‘Maar wie zijn wij, om te zeggen dat wij het anders hadden gedaan? Mensen als wij vonden het toen ook gewoon, slechts enkelen niet. Dat zijn, zeg maar, de Cleveringa’s van toen.’

Jammer dat een genuanceerd pleidooi voor kritische reflectie op minder fraaie kanten van ons universitaire (en Leidse) verleden zelfs bij een geachte collega al direct zo’n sterke weerstand oproept dat een zorgvuldige lezing van de tekst erbij inschiet.

Hetgeen niet wegneemt dat we uitkijken naar Waszinks wandelgidsje rond Grotius, vast en zeker een van de scherpzinnigste juristen die ooit aan de Leidse universiteit was verbonden.

We kunnen vast wat van elkaar leren.

GERT OOSTINDIE en **KARWAN FATAH-BLACK** zijn respectievelijk hoogleraar koloniale en postkoloniale geschiedenis en universitair docent sociale en economische geschiedenis.

Samen schreven zij het boek *Sporen van de Slavernij in Leiden*. Leiden University Press, 95 pgs. € 12,50

Brief

Masterdag

Het artikel in *Mare* 11 van 23 november met de kop ‘Deze master? Die is kut’ heeft mij verbaasd. Als voorzitter van de BA, MA en ResMA Geschiedenis wil ik graag aan de lezers van *Mare* en aan de universitaire gemeenschap meedelen dat de Open Dagen, zowel bij de BA als de MA, met grote zorg en toewijding worden georganiseerd.

De samenwerking tussen de afdeling werving van de faculteit en de betrokken studietoelaten en docenten verloopt uitstekend en het is met trots dat wij belangstellenden vertellen hoe onze opleiding in elkaar zit. Studenten spelen daarbij een belangrijke en gewaardeerde rol. Zij vertellen uit de eerste hand over de door hen gevolgde vakken en specialisaties. Kennelijk waren de kritische studenten in de faculteitsraadsvergadering

niet goed geïnformeerd. Onze studieadviseur raadpleegde even zijn tablet maar hoefde niet ‘ter plekke alle informatie te googlen’. In onze Engelstalige master is de vaderlandse geschiedenis geen aparte track, maar in de MA kan in drie specialisaties Nederlandse geschiedenis worden bestudeerd. De vraag die zich voordoet is deze: waarom zouden op de Open Dag meerdere MA-opleidingen hun eigen ruiten ingooien met negatieve berichtgeving aan aankomende studenten? In onze beleving was de sfeer constructief en enthousiast. Als de zalen een enkele keer te vol zaten komt dat gelukkig door de onverwacht grote belangstelling en niet door gebrekkige voorbereiding.

JEROEN TOUWEN Voorzitter BA Geschiedenis, MA History en ResMA History

Academische Agenda

Prof.dr. C. Waerzeggers zal op vrijdag 1 december een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geesteswetenschappen met als leeropdracht Assyriologie. De titel van de oratie is ‘De wilde jeugd der assyriologie’.

Prof.dr. H. Irth zal op maandag 4 december een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen met als leeropdracht Biomoleculaire Analyse. De titel van de oratie is ‘From Magic Bullets to Personalized Medicines’.

Dhr. W. Pomp hoopt op dinsdag 5 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Physics Implications of Shape on Biological Function’. Promotor is Prof. dr. Schmidt.

Mw. E. Panagioti hoopt op dinsdag 5 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Targeting and Exploiting Cytomegalovirus Vaccines’. Promotor is Prof. dr. S. van der Burg.

Dhr. D. Chen hoopt op woensdag 6 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Intercultural identities of non-native teachers of English: An exploration in China and the Netherlands’. Promotor is Prof. dr. N. Verloop.

Dhr. K. Yang hoopt op woensdag 6 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Multi-Objective Bayesian Global Optimization for Continuous Problems and Applications’. Promotor is Prof. dr. T. Bäck.

Dhr. G. Spini hoopt op woensdag 6 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Unconditionally Secure Cryptographic Protocols from Coding’. Promotor

is Prof. dr. R. Cramer.

Dhr. G. Spini hoopt op woensdag 6 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Unconditionally Secure Cryptographic Protocols from Coding’. Promotor is Prof. dr. R. Cramer.

Dhr. B.J.F. Clauwens hoopt op woensdag 6 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Resolving the building blocks of galaxies in space and time’. Promotoren zijn Prof. dr. J. Schaye en Prof. dr. M. Franx.

Dhr. D. Mirandola hoopt op woensdag 6 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘On Products of Linear Error Correcting Codes’. Promotoren zijn Prof. dr. R. Cramer en Prof. dr. G. Zémor (Université de Bordeaux).

Mw. S. Huppelschoten hoopt op woensdag 6 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Dynamics of TNF-Alpha signaling and drug-related liver toxicity’. Promotor is Prof. dr. B van de Water.

Dhr. R. Bormuth hoopt op donderdag 7 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Chasing cosmic tau neutrinos in the Abyss’. Promotor is Prof. dr. M. de Jong.

Dhr. J. Cao hoopt op donderdag 7 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Targets for Personalized Treatment of Conjunctival Melanoma’. Promotor is Prof. dr. M.J. Jager.

Mw. J.M. Hillger hoopt op donderdag 7 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Take it personal!’. Promotor is Prof. dr. A.P. IJzerman.

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 4 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 2mavo-havo. *Nederlands, 2havo. *Begrijpend lezen, kopklas. *Nederlands, 3havo. Nederlandse verslagen maken, hbo, eerste jaar bestuurskunde. *Nederlands, brugklas mavo-havo. *Nederlands, Engels, 3havo. *Nederlands, 5vwo. *Nederlands, rekenen, brugklas vso. *Nederlands, Engels, brugklas mavo. *Nederlands, Engels, 4havo. *Rekenen, 1MBO administratie. *Engels, 2mavo-havo. *Engels, 4vwo. *Wiskunde, 3havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel, Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel.

071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

VACATURE: Jazz- en wijncafé De Twee Spiegheles gaat zijn **BARTEAM** uitbreiden. We zoeken per direct een nieuwe parttime (ca 15-20 uur) of fulltime **medewerker** m/v. Service gericht, hard willen/kunnen werken, zorgzaam, flexibel, zelfstandig, sociaal en altijd oog voor kwaliteit. Beschikbaar zijn in het **weekend** en de **avonden** is vereist. Ervaring is een pré. Reacties alleen via de mail en voorzien van cv en motivatie naar info@detweespiegheles.nl

Kom schaken bij het Leidsch Schaak Genootschap! Elke vrijdagavond vanaf 20 uur aan het Diamantplein. Van beginner tot expert en voor jong en oud. Zie lsg-leiden.nl voor overige info.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Zoiets doet een vrouw niet

Marjan Schwegman geeft vergeten vrouwen een stem in de geschiedenis

Een historicus die het hele verhaal wil vertellen, kan niet om de van rol vrouwen heen, vindt Cleveringahoogleraar Marjan Schwegman. 'Het is geen complot, maar het mannelijke gezichtspunt is nog steeds bepalender.'

DOOR VINCENT BONGERS Op 27 maart 1943 dringt een groep als politieagenten vermomde verzetsmensen het gebouw van het bevolkingsregister in Amsterdam binnen. Ze overmeesteren de aanwezige bewakers, rukken archiefkasten open en overgieten persoonskaarten met brandstof. Zonder deze kaarten is het voor de Duitsers namelijk een stuk moeilijker om Joden te vervolgen en de illegaliteit aan te pakken.

Een van de planners van de aanslag, Frieda Belinfante, is tegen haar zin niet aanwezig bij de aanslag. Ze zit ergens op een dak en tuurt de duisternis in voor tekenen van brand. 'Ik zag een rode gloed boven Artis', aldus Belinfante in de biografie die in 2015 over haar verscheen. 'Ik dacht: Het is gelukt. Geen euforie. Een soort kalme voldoening'.

'Belinfante komt heel kort aan bod in het standaardwerk van Loe de Jong over de Tweede Wereldoorlog', zegt historicus en Cleveringa-hoogleraar Marjan Schwegman (66). 'Maar zij heeft een oorlogsge-schiedenis die enorm interessant is. Haar verhaal is niet minder spannend en veelzijdig dan dat van andere mensen uit het verzet. Tot voor kort was er nauwelijks aandacht voor deze onconventionele vrouw.

Dat is inmiddels gelukkig veranderd.'

Belinfante was half-Joods en lesbisch, speelde cello en was dirigent. 'Dirigeren was een beroep dat heel erg moeilijk open te breken was voor vrouwen', aldus Schwegman. 'Toch slaagde Belinfante daarin. Toen ze na de oorlog naar Amerika emigreerde werd ze daar de eerste vrouwelijke dirigent van een orkest.'

Haar Amsterdamse verzetsgroep bestond grotendeels uit kunstenaars. 'Ze mocht echter van haar toch behoorlijk onconventionele vrienden niet deelnemen aan de actie. De plegers van de aanslag waren verkleed als agenten. De politie bestond toen nog alleen uit mannen. Belinfante kon zich echter heel goed als man vermommen. Dat heeft ze ook gedaan, op de vlucht na de aanslag. Dus ze had best meegekund. Dan zie je dat toch ook in die kringen het idee was: dat doet een vrouw niet. Vrouwen zouden ook minder goed zijn in het op een beheerste manier toepassen van geweld: ze zouden te emotioneel en te impulsief zijn en dus minder goed in staat om strategisch te denken. Daarom konden ze ook geen militair worden, was de redenering. Die denkwijze is nog niet helemaal verdwenen.'

Swegman, die maandag de Cleveringa-oratie gaf (zie kader), was van 2007 tot 2016 directeur van het NIOD, het instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies in Amsterdam. Een van haar speerpunten was het thema verzet weer op de agenda zetten, zegt ze, en dan met name de rol van vrouwen.

'De gedachte was dat vrouwen op wacht

stonden of koerier waren, en dat was het dan wel. Maar dat is een veel te nauwe blik. Jacoba van Tongeren leidde Groep 2000, een belangrijk verzetsnetwerk, waar lange tijd weinig interesse voor was. De eerste vrouwelijke minister in Nederland, Marga Klompé, was onder de schuilnaam Dr. Meerbergen op allerlei manieren betrokken bij acties tegen de bezetter. Dr. Max, een leider van het verzet in Utrecht, bleek een vrouw, Marie Anne Tellegen, te zijn.'

Het verzet was een soort mini-maatschappij waarin alles opnieuw moest worden uitgevonden en waarbij alle schakels van groot belang waren. 'Alle activiteiten in zo'n netwerk liepen door elkaar en werden gedaan door mannen én vrouwen. Na de oorlog keren de oude maatschappelijke patronen echter weer terug. Iedereen moest weer in het gareel. De leidende rol van Jacoba van Tongeren paste daar niet bij, en dat werd dan weggeschreven.'

In 1979 werd Schwegman docent geschiedenis aan de Leidse universiteit. 'Ik werd speciaal voor vrouwengeschiedenis aangesteld en moest vechten tegen vooroordelen. Toen was het idee dat vrouwen een belangrijke rol speelden nog nieuw en moeilijk voorstelbaar. Het was meer een kwestie van er zoveel mogelijk bekend en zichtbaar maken. Bij colleges vaderlandse geschiedenis dacht ik: hoe krijg ik hier meer vrouwen in? Het mannelijke gezichtspunt was en is nog steeds bepalender dan het vrouwelijke. Dat gebeurt echt niet bewust: het is geen complot.'

Swegman vindt echter dat je niet alleen

Verzetsheldin Jacoba van Tongeren (1903-1967), bijgenaamd 'de Bonnenkoningin'.

moet kijken naar de rol van vrouwen in de geschiedenis en het verzet. 'Het gaat erom dat je laat zien dat het hele verhaal verandert door vrouwen zichtbaar te maken. Zo krijgt "verzet" een veel ruimere betekenis. Het gaat erom dat je als historicus het hele verhaal vertelt.'

Celliste en dirigente Frieda Belinfante was half-Joods, en had bij de Kultuurkamer dispensatie aan kunnen vragen om op te mogen blijven treden. Ze ging liever het verzet in.

Waarom herdenken we Cleveringa, en niet Meijers?

Op 26 november 1940 hield rector Rudolph Cleveringa een protestrede waarin hij zich verzette tegen het ontslag van hoogleraar burgerlijk recht Eduard Meijers en andere Joodse medewerkers van de universiteit door de nazi's. De dag na de rede werd Cleveringa gearresteerd.

'Cleveringa's rede en de daarop volgende sluiting van de universiteit is uitgegroeid tot hét symbolische fundament van wat de Leidse universiteit wil zijn: een bolwerk van vrijheid', aldus Cleveringa-hoogleraar Marjan Schwegman. 'Meijers is echter een beetje verdwenen uit het verhaal. Waarom? En wat gebeurde er eigenlijk met hem?'

Meijers zat vast in de kampen Westerbork, Barneveld en Theresienstadt maar overleefde de oorlog. Net als Cleveringa overigens.

Swegman stuitte tijdens haar onderzoek een oud-student van Meijers, de advocate Lucie van Taalingen-Dols. 'Ik had nog nooit van deze mevrouw gehoord, maar ontdekte haar boek *De strijd om een mensenleven*. Dat is een uitgebreid verslag van alles wat zij heeft gedaan om Meijers weg te houden uit de vernietigingskampen. Toevallig had zij in het voorjaar van 1941, op de dag hij door de bezetter uit zijn huis werd gezet, een afspraak met hem. Ze schijnt tegen hem gezegd te hebben: "Ik kan als uw advocaat optreden." Dat

heeft hij na enig nadenken aanvaard.

'Ze praatte met de bezetters, schreef brieven om hen ervan te overtuigen hoe belangrijk Meijers werk was voor Duitsland. Ze ging zelfs naar Berlijn om daar voor hem te lobbyen. Het lukte haar echter niet om deportatie naar Theresienstadt te voorkomen. Ik was echt verrast over hoeveel er werd gedaan om mensen te beschermen. Ik had geen idee dat dat zo intensief was.'

Maar waarom is er zo weinig aandacht voor Meijers? 'Als je oppervlakkig kijkt, is Cleveringa de held en Meijers het slachtoffer. Maar hij past helemaal niet in dat eenvoudige hokje. Hij overleefde de oorlog en toen hij terugkeerde in Leiden leek hij ongebroken. Hij gedroeg zich ook niet als slachtoffer. Daarnaast werden na de oorlog Joodse overlevenden met wantrouwen bekeken. "Je zal wel hebben gesjoemeld met de bezetter", was het idee. Cleveringa, als politieke gevangene, werd niet op deze wijze benaderd.

'Na de bevrijding is er echt een uitbarsting van antisemitisme. De Joodse overlevenden werden niet met open armen ontvangen, om het maar eens zacht uit te drukken. De terugkeer was vrij ontlusterend. Het hoge percentage vermoorde Joden in Nederland, zorgde daarnaast ook nog steeds voor schaamte. Als je in die geschiedenis gaat roeren, komt dat weer naar boven. Het is als een schaduw die voortdurend op herdenkingen valt.'

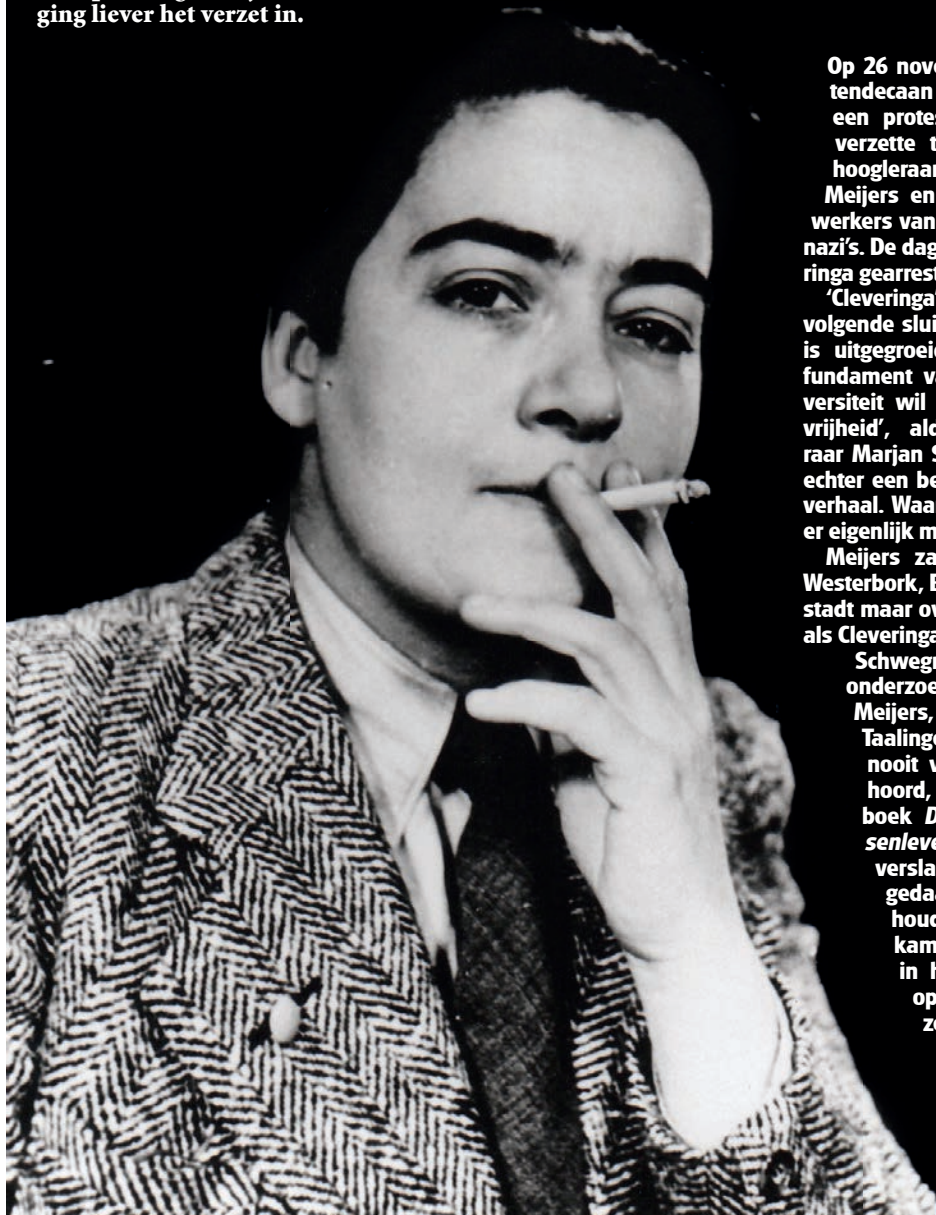
Dat geldt zeker voor de eerste decennia na de oorlog. 'In de universitaire herdenking van 1950 wordt met geen woord gesproken over de slach-

offers van de Holocaust. Dat treft des te meer omdat wel uitgebreid wordt gerefereerd aan het lijden van mensen in bezet Nederlands-Indië', aldus Schwegman.

'In de herinneringscultuur bleven politieke gevangen en vervolgte Joden verschillende circuits. Met als gevolg dat in Leiden Meijers enigszins is weggeraakt. De ervaringen in gevangenschap van Cleveringa en die van Meijers verschillen helemaal niet zoveel van elkaar. Ook niet wat betreft de morele dilemma's waar ze voor komen te staan. Beide verhalen moeten worden verteld.'

Eduard Meijers, gefotografeerd in Leiden, 1917.

Landing on the Moon:

Small Step → One Man

Giant Leap → Mankind

Getting a Ph.D.:

Giant Leap → One Person

Tiny, Insignificant Step → Mankind

Illustratie Jorge Cham phdcomics.com

The Ultimate Exercise in Independence

This Is Why a PhD in the Humanities Takes So Long

It's no surprise that the dropout rate of PhD' in the Humanities is so high, writes **Sasha Goldstein-Sabbah**. 'No individual can do this eight to ten hours a day.'

As a PhD in the Faculty of the Humanities struggling to finish my dissertation, I wasn't surprised when I saw the recent article in *Mare* ('Alfa's promoveren trager', 23 november - see translation below). The article cited statistics saying that only 10 percent of the (university employed) PhD candidates in the Humanities, who started in 2011, had defended their PhDs with five years, compared with the university wide statistic of 40 percent.

As someone who just passed the five-year mark (I started in September of 2012), I can easily see how a PhD could easily take seven or eight years. (Although I should state that I opted for a 0.8 fte over 5 years opposed to a 1 fte over 4 and that I received a small extension as I represented PhDoc on the universiteitsraad from 2016-2017.)

Each time I speak with a friend or colleague in the hard sciences I am reminded of the structural differences between alpha and beta track PhDs. Whereas the beta track is generally centered around a scientific experiment with much time spent in a laboratory, the alpha track is linked to knowledge collection, either through archival research or field work.

Thus, most PhD candidates in the humanities are completely independent in structuring their research and writing as they are not bound to constraints such as lab or equipment availability. Without guidance in how to structure one's research and writing, months or years can easily be lost wading through archives and academic literature.

Furthermore, as our core task is knowledge transmission through writing, we are regularly invited to contribute to other smaller projects. These collaborations are essential in building an academic network

and a credible CV. In the past five years, I have written two single authored journal articles, published two chapters in edited volumes, and written one book review. None of these pieces is exactly the same as my thesis and some of them are completely different. The amount of time spent on these projects when added up could easily equal a year or more of time invested, and yet they are essential if I ever hope to get a job in academia.

Furthermore, I am regularly asked to give talks under the banner of 'science communication', however the requested subject is rarely close to my thesis topic. To give a brief personal example, I work on the Jewish community in Baghdad between 1920-1951. In the past six months I have been asked to give lectures on Medieval Jewry in Cordoba (Spain), Jewish Customs in Morocco, and the Jewish community of Yemen.

Although I have some knowledge about each of these topics, and preparing a lecture adds to my knowledge and helps me consolidate certain larger ideas, the reality is that these tasks take away time from my thesis writing. Yet again, this is a necessary task if I want to stay in academia, but a distraction from my core task of writing a thesis.

One major point which I think is often overlooked, is that a dissertation in the Humanities is a significantly longer piece of written work. Whereas a dissertation in the hard sciences is generally four articles each between 6,000 to 10,000 words, unified by an introduction and a conclusion, a dissertation in the humanities is essentially a monograph, which is generally around 100,000 words, easily double the length of a PhD in the hard sciences. This difference in length accounts for part of the delay as every chapter must be read by one's supervisor and then appropriately revised and resubmitted. The process therefore takes double the time it would for a dissertation half its size.

Overall, writing a PhD on a topic in the humanities is a relatively lo-

nely exercise. Even if one is part of a research project there is often little room for regular collaboration with other people as each project member is working in a different archive or carrying out case studies in different countries.

My current days are spent reading over hundreds of documents and trying to distill them into a coherent narrative which will please my supervisor and contribute to my field. No individual can do this eight to ten hours a day. Therefore, many PhDs in the humanities take on other projects, not only to add diversity to our core task but in the hope of building a more marketable CV. These types of activities include teaching, serving on committees, and organizing PhD events.

From personal experience, PhDs in the Humanities are generally more active in these types of projects within Leiden University as our scheduling is not bound to lab hours. Teaching is extremely time consuming. Unlike PhDs in other fields who run labs or act as TAs, we are regularly expected to design our own courses, which can involve hundreds of hours of reading and research if one wants to teach a compelling and novel course. Again, the material used is generally not directly related to our thesis

topics. And yet if we hope to find a job in academia after our PhDs teaching experience is essential for positions in the humanities.

Finally, another issue which is probably overlooked is that as you are completing your PhD there is tremendous pressure to write a Post-Doc project. Unlike the hard sciences where many people find Post-Doc opportunities in other projects, are hired by industry, or are sometimes able to continue with their current laboratories. Post-Docs in the Humanities are few and far between and being able to stay in academia is not a given. Therefore, just as you are working to finish your PhD, a tremendous amount of time is spent conceptualizing and writing a new project in the hope of gaining one of the few grants available.

All of these factors together surely account for the extra year or two that most successful PhD candidates in the Humanities need to complete their dissertation. And in North American universities the majority of PhDs in the humanities at top institutions easily take six or seven years.

However, I do believe that a few things could be done to help PhDs in the humanities complete their dissertations in a more time-

ly fashion. One major issue is the lack of structure in the Humanities PhD programs at Leiden. One possibility would be for institutes to create formal cohorts whereby PhD candidates help each other stay accountable to their project timelines. Additionally, more intensive supervision and mentorship programs would help PhDs stay on track.

In general, a more defined program with quality coursework could help PhD candidates to efficiently organize their research and writing by providing more structure and guidance. Although the faculty and its institutes have been working to formalize the program, too little has been implemented to date, and many excellent initiatives only exist on paper. It is my hope that the Faculty of Humanities will take the findings of this report seriously and work towards building a structured PhD program that will inevitably yield more timely completion statistics to the benefit of PhDs and the university alike.

Now back to finishing my dissertation, working on my Post-Doc project, and planning my courses for next term...

SASHA GOLDSTEIN-SABBAH is PhD Candidate, Leiden University Centre for the Study of Religion

Humanities students are slower to get their PhDs

"Five years after the appointments, the percentage of doctoral degrees awarded at Humanities is lower than at the rest of the university." Jan Sleutels, the council's chair, made that statement at the Faculty Council meeting.

Of the employed PhD students who began in 2011, 10 per cent of those at Humanities had been awarded their doctoral degree compared to 40 per cent at the university as a whole. The percentages vary per year: 2010's class has a success rate of 29 per cent compared to 41 per cent.

Little is known about the reasons for this dropout rate. "Few PhD student say:

"I'm stopping NOW", Iris van Ooijen at Management Support explains when asked. "Many don't ever finish their research and then don't do an exit interview."

After several years, Humanities' academics are catching up. Of those who started in 2006, 71 per cent of those at Humanities graduated compared to 75 per cent overall; for those who started in 2007, the figures are 71 per cent compared to 82 per cent and for 2008, a notable 84 compared to 77.

However, the Council thought the difference after five years was conspicuous. Sleutels immediately supplied a few theories, which include: "There's a difference in the terms of quantity and quality

regarding research work. Besides, the limits of Humanities' research questions are not so clear-cut. It's not impossible that the fourth-year standard just doesn't suit Humanities."

Or another theory: "Perhaps we're too strict. Perhaps the standards and ambitions at Humanities are too high." Dean Mark Rutgers stresses that they are already working on ways to combat the dropout rate. A list of measures has been added to the figures, such as training sessions and courses for PhD students and their supervisors. Nonetheless, Sleutels reckons that one important aspect was missing: "Attention for burnout prevention." **MWV**

Grappig, maar ook vreemd

Leiden English Freshers speelt Shakespeare voor beginners

Theatergroep The Leiden English Freshers laat je kennismaken met Shakespeare: in een voorstelling met de grootste hits van *the Bard*, en via een spin-off-toneelstuk van *Hamlet*.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN The Leiden English Freshers Theatre Group (LEF), een Engelstalig theatergezelschap uit Leiden, komt met twee nieuwe toneelstukken: *An Evening with Shakespeare*, deze vrijdag en zaterdag, en *Rosencrantz and Guildenstern are Dead*, volgende week, op vrijdag 8 en zondag 10 december. 'We wilden deze keer iets anders doen. Iets minder commercieel, en iets minder bekend', zegt Sabina Weistra, bestuurslid van LEF en één van de regisseurs van *An Evening with Shakespeare*. 'Eén van onze *directors* wilde een keer een existentieel stuk doen, dat is haar stijl. Dat werd *Rosencrantz and Guildenstern are Dead*. Het past wel bij Shakespeare, omdat het gaat over twee personages van Hamlet.'

An Evening with Shakespeare noemt ze 'Shakespeare 101'. 'We doen een introductie bij sommige onderdelen. Soms denken mensen dat ze niks van Shakespeare zullen snappen. Misschien is het een verrassing voor mensen dat het ook zo grappig en toegankelijk kan zijn.'

Het is een combinatie van dertien monologen, comedy en ook een liedje. Daardoor krijgen veel leden de kans om op het toneel te staan, vertelt ze. 'Heel veel mensen wilden meedoen. Dus we wilden ervoor zorgen dat ook mensen die iets minder ervaring hebben een kans krijgen om mee te doen. Als je maar één productie doet, is het vaak zo dat alleen de

Tim Roth en Gary Oldman in de film *Rosencrantz & Guildenstern Are Dead* uit 1990.

mensen met de meeste ervaring en het meeste talent de grootste rollen krijgen.'

Het stuk heeft zes regisseurs, vertelt ze. 'En die spelen ook in de stukken. Ik regisdeer zelf *the Taming of the Shrew*, een comedy. En ik speel Malvolio in de *Twelfth night*, een bediende. Hij wordt in de maling genomen. Hij vindt een brief, geschreven door de *mistress*, Maria, waardoor hij denkt dat Olivia, een rijke gravin, verliefd op hem is.'

Rosencrantz and Guildenstern are Dead is een juist 'een existentieel stuk.

Grappig, maar ook soms vreemd.'

De absurdistische tragicomedy van Tom Stoppard is een soort omgekeerde *Hamlet*. De twee hoofdpersonages, Rosencrantz en Guildenstern, zijn twee hovelingen en jeugdvrienden van Hamlet. In het stuk van Shakespeare spelen ze een kleine bijrol. In dit stuk zijn de twee juist de hoofdpersonages, en gaat het om wat er gebeurt als ze in *Hamlet* het podium verlaten. De grote personages, zoals de koning en Hamlet zelf, zijn nu bijrollen.

Weistra: 'Het zijn twee bijzondere

personages. Ze zijn soms *awkward*. Als ze onderweg zijn, vergeten ze wat ze moeten doen. Ze raken zichzelf vaak kwijt. Er gebeurt bijna niks. Niet dat het saai is, maar het roept wel vragen op. Dan denk je: *what's the point?*'

An Evening with Shakespeare
1 & 2 december, 20:00

Rosencrantz and Guildenstern are Dead
8 & 10 december, 20:00
Het Leidse Volkshuis, € 7-9

Inpakken op zijn Japans

Diagonaal vouwen, inknopen en andere technieken

De Westerse 'rechte' manier van cadeautjes inpakken, vinden ze in Japan maar kil. In het Sieboldhuis kun je leren hoe ze het daar doen.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Typ eens 'Japanese gift wrapping' in op YouTube. Daar staan 140 duizend video's van Japanse warenhuis-medewerkers die op razendsnelle en hyperefficiënte wijze cadeaus inpakken, plus talloze *tutorials*, voor mensen die zelf ook willen leren om cadeaus op deze manier in te pakken: strak, en zonder papierresten. Het Japanse *naname tsutsumi* (diagonaal inpakken) en *gifuto rappingu* levert nog eens 21 duizend resultaten op.

In Europa pakken we cadeaus vaak 'recht' in. Symmetrisch, met rechte lijnen. In Japan vinden ze asymmetrie mooier, vertelt Marie Feikens. De in Leiden afgestudeerde Japanoloog geeft op 2 en 23 december workshops cadeaus inpakken op zijn Japans, in het Sieboldhuis. 'Dat symmetrische vinden ze kil'. Het is een handigheidje, zegt ze. 'Je brengt het cadeau naar het papier, en het komt als het goed is altijd precies uit. Het idee is dat je geen cadeaupapier overhoudt.'

Hoe doe je dat? YouTube is hier-

bij wel handig. Het papier moet twee keer de lengte, plus drie keer de hoogte van het doosje zijn. En in de breedte twee keer de breedte, plus twee keer de hoogte van het cadeautje. Dat papier leg je voor je, met één punt naar je toe, en het doosje moet op één derde van de lijn tussen de twee verst uit elkaar geleden punten liggen. Daarna vouw je eerst het hoekje dat het dichtst bij je ligt over het doosje heen. Dan de hoek links ervan. Dan moet er een 'voorvouw' gemaakt worden, waardoor het doosje in het papier gerold kan worden. De overgebleven flappen kunnen dan om de rest van het doosje heen worden gevouwen.

Een bijkomende moeilijkheid is dat dit alleen werkt bij 'hoekige' cadeaus, dus in de vorm van een kubus of een balk. 'Ronde dingen doe je in een vierkante doos', zegt Feikens. 'Het is de bedoeling dat je niet ziet wat het is. Dat heeft te maken met gezichtsverlies. Je pakt ook geen cadeaus uit waar de gasten bij zijn, dat doe je pas later.'

Voor andere afwijkende vormen, bijvoorbeeld de cilinder, wordt folie ook wel veel gebruikt, vertelt Feikens. Het warenhuis Mitsukoshi, waar volgens haar de manier van inpakken is ontwikkeld, en het eerste warenhuis

dat 'eigen' cadeaupapier ontwikkelde in de jaren vijftig, heeft een instructiefilmpje waarin een rol stof wordt ingepakt in papier. Net zoals een doosje 'rolt' het cadeau in het papier, terwijl de inpakster de uitstekende hoekjes naar binnen vouwt. Ze gebruikt maar één plakbandje.

Een andere, traditionelere manier is de zogenaamde *furoshiki*, vierkante doeken, meestal met print, waarmee een cadeautje als een soort knapzak wordt ingeknoopt, met stijlvolle strikken er-

bovenop. De doeken dienden in de zeventiende eeuw om kleren in te wikkelen als mensen naar de openbare baden gingen. De *furo* in *furoshiki* betekent 'bad'. Nu gebruikt men ze om cadeaus in te pakken, maar ook om spullen in mee te nemen. Ze zijn in Japan overal te koop, en zijn daar ook populair als milieuvriendelijk alternatief voor papier en doosjes.

Workshop Japans inpakken,
Sieboldhuis; € 10 (exclusief entree)
2 en 23 december, 14:00-15:00

Agenda

FILM

KIJKHUIS

Expat Cinema: The Square
do. 21.00

Petit Paysan
do. ma. wo. 16.15 + di. 19.00

A Ghost Story
zo. 14.00 + do. 16.00 + di. 18.45

The Killing of a Sacred Deer
za. 13.45 + zo. 16.15, vr. za. ma. wo. 19.00
+ do. vr. za. zo. di. 21.30

Vele hemels boven de zevende
vr. za. di. 16.15 + do. zo. 19.00,
ma. wo. 21.30

TRIANON

Murder On the Orient Express
dagelijks 18.45 + 21.30, za. zo. 13.30 +
vr. 16.00, za. zo. ma. di. wo. 16.15

Loving Vincent
za. zo. 13.45 + 16.00, do. za. ma. wo. 19.15,
vr. zo. di. 21.30

Battle of the Sexes
vr. zo. di. 18.30 + do. za. ma. wo. 21.15

LIDO

Justice League 3D
dagelijks 15.15 + 18.30 + 21.30, do. vr.
ma. di. 12.30

Meer films op www.bioscopenleiden.nl

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL

Veennacht
Vr 1 december, 21.00, v.a. €12,50

Tante Joke Karaoke Band
Vr 1 december, 23.00, €12,50

Big One: European Pink Floyd Tribute
Za 2 december, 19.30, €28,10

John Bramwell & Dave Fidler
Za 2 december, 19.30, €17,50

BLCKPRTY – Valsbezig
Za 2 december in de nacht, 0.00, €15,00

De Kift
Do 7 december, 19.30, €15,-

PAARD VAN TROJE (DEN HAAG)
80s 90s Nullies

Vr 1 december, 23.00, v.a. €3,-

Fiesta Macumba
Za 2 december, 23.00, v.a. €10,-

DOOL & Wolvennest
Za 2 december, 19.30, v.a. €12,50

DIVERSEN

THEATER INS BLAU

Hotel Informatie / tgECHO
Do 30 november, 20.30, €16,50

Via Berlin i.s.m. het Berlage Saxophone Quartet: Breaking The Silence
Vr 1 december, 20.30, €19,50

Andrea van Beek: Duets with Jim
Wo 6 december, 20.30, €19,50

BOEKHANDEL VAN STOCKUM
Interview met schrijver Maarten van der Graaff over Wormen en Engelen

Do 7 december, 17.30, gratis

HET LEIDSE VOLKSHUIS
LEF: An evening with Shakespeare

Vr 1 en za 2 december, 20.00, €10,-
(Studenten €8,-)

IMPERIUM THEATER

De Papieren Kroon
Za 2 en zo 3 december, 16.00, €25,-
(Studenten €22,-)

ARS

Ledententoonstelling
2 t/m 23 december: vr, za en zo
13.00-17.00

NIEUWE ENERGIE

Lezing prof. dr. Jaap de Jong: Echt en professioneel

Do 7 december, 16.30, lezing gratis,
diner achteraf €10,-

LIPSUIS

Kunstgang: tentoonstelling
ara de Kok

t/m 3 februari

Het Clubje

Column

Eet elkaars eten op

Studenten die eieren voor hun geld kiezen, zijn zelden te vinden in de universiteitskantine. Studentenpartij ONS stelde daarom voor dat het Universitair Facilitair Bedrijf (UFB) de hoge prijzen wat zou verlagen voor collegekaarthouders. Dat lijkt niet te veel gevraagd van een bedrijf wat juist opgericht is om te dienen in plaats van te verdienen.

Verder zijn vegetariërs, veganisten en flexitariërs niet van plan om zich de kaas van het brood te laten eten. Ze willen niet alleen meer vegetarische opties, maar ook vooral minder dierlijke producten. Zo merkte Pablo Kattenberg eerder al op in *Mare* dat de aanwezigheid van dierlijke producten onmogelijk gerijmd kan worden met de duurzaamheid die de universiteit zo graag wilt uitdragen – de bio-industrie is immers verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de opwarming van de aarde. Een groene uitstraling gecombineerd met een daaruit afkomstig assortiment is dan ook wat ongepast.

Alhoewel die groene uitstraling verder onschuldig oogt, zou de ongezouten waarheid toch beter zijn volgens milieuactivisten. De stap zetten om die vleeskrokot je keel in te schuiven wordt namelijk een stuk gemakkelijker wanneer je je begeeft in een duurzaam-ogende omgeving. Dan komt het niet in je op dat toekomstige generaties met de gebakken peren zitten door jouw krokot.

Alsof het nog niet genoeg was, heb ook ik een probleempje om toe te voegen aan dit lijstje. Maar niet getreurd, er is een oplossing waarvoor je haast geen opoffering hoeft te maken – eigenlijk zitten er vooral voordelen aan.

Voedselverspilling is het probleem waar ik op doel. Het is een van grootste bijdragers aan de opwarming van de aarde. Desalniettemin is er een kleine oplossing voor dit grote kwaad: eet elkaars eten op.

In ons huis doen we dat al jaren. Alles wat in de fusie ligt, is van iedereen. Zo weet je dat wanneer je iets in de gezamenlijke koelkast legt, het na één of twee dagen verdwenen. Een bijkomstig nadeel is dan weer wel dat je soms zelf wat wilt bewaren, waardoor vrijwel iedereen ook een eigen koelkast heeft – zo’n apparaat wat, ondanks de naam, natuurlijk ook wel wat bijdraagt aan *global warming*.

Gratis eten consumeren terwijl je de wereld redt klinkt niet verkeerd hè? Je voelt mijn advies aan de universiteit om ook zo’n deel-koelkast-systeem in te zetten vast al aankomen. Toch ga ik dat advies niet geven.

Ik adviseer jullie juist om een kijkje te nemen in de koelkast bij Reuvensplaats 2, die daar door het initiatief van wat vrienden geplaatst is in samenwerking met *Leiden University Green Office*, Zam Zam, Mabroek en biologische supermarkt Brandnetel. Alleen de meest voor de hand liggende sponsor ontbreekt nog.

Universiteitskantines: de wereld verbeteren is een eitje – eentje die niet wordt weggegooid, maar weggegeven en opgegeten.

MATTIJN DE GROOT is student wijsbegeerte

‘Wij willen helemaal niet weg’

Top Kebab in de Haarlemmerstraat

Giyasettin Durgun (33, links): ‘Welkom! Top Kebab bestaat nu elf jaar. We hebben een goede naam opgebouwd. Iedereen kent ons.’
Cengiz Durgun (27, rechts): ‘En wij kennen bijna iedereen. Veel klanten zijn vrienden. Maar we moeten weg.’
Giyasettin: ‘Er komt nieuwbouw. Veel klanten zeggen: waarom moeten jullie weg? Wij willen zelf ook helemaal niet weg. We vinden Leiden leuk.’
Cengiz: ‘De winkels naast ons staan al leeg. Mensen zeggen dat er een Zara komt, maar wij hebben geen idee.’
Giyasettin: ‘Het gaat in elk geval om een heel grote winkel, van 3200 vierkante meter. We moeten er snel uit, misschien eind januari al. In 2014 hebben we alles nog opnieuw ingericht. Eerst hadden we alleen grote kapsalon, kleine kapsalon, broodje döner, Turkse pizza en patat.’

Sindsdien hebben we bijvoorbeeld ook kroketten en kaassoufflés. En nieuwe tegels tegen de muren. Die zijn gewoon leuk toch? Ze komen uit Turkije.’
Cengiz: ‘Ik hoop dat we snel een nieuwe zaak vinden.’
Giyasettin: ‘Liefst in de Haarlemmerstraat, want we willen onze klanten niet wegsturen. Er staan wel panden leeg, maar die hebben niet allemaal een horecabestemming. We zijn hard op zoek.’
Cengiz: ‘Hiervoor werkte ik bij een ander familiebedrijf, in Den Haag. Maar Leiden vind ik het leukst.’
Giyasettin: ‘Veel studenten, maar ook gezinnen. Ik kom uit Turkije, uit de provincie Bingöl. Daar heb ik ook in horecaken gewerkt. Er was meer criminaliteit. Hier komt de politie juist bij ons eten. Onze andere broer is deze zaak in 2006 gestart. Hij bedacht ook de naam: *Top*

Kebab. Goede naam toch?’
Cengiz: ‘Ik vind alles van het menu lekker. Ik eet er elke dag wel iets van. Ik heb ook in Turkije gewerkt. Een beetje hetzelfde als hier, alleen geen kapsalon. Dat is echt Nederlands. En knoflooksaus verkochten we in Turkije ook niet.’
Giyasettin: ‘In Turkije gaat er minder vlees op een broodje. Dat is er duurder.’
Cengiz: ‘Wij doen juist lekker veel vlees.’
Giyasettin: ‘Daar wordt dit eten meer verkocht in restaurants, hier is het meer meenemen. Geeft niet, we hebben hier ook minder ruimte om te zitten. En we maken vaak grapjes en praatjes, niet alleen betalen en weer weg. We hebben een vergunning voor 24 uur. In het weekend zijn we open tot zes uur, sowieso.’
Cengiz: ‘Overdag, ’s avonds, ’s nachts, ik vind het altijd leuk.’
Giyasettin: ‘Soms komen mensen na

het uitgaan, of vanuit hun studentenvereniging. Ik ben wel wat gewend, dus als klanten soms dronken zijn, vind ik dat niet erg. Soms juist wel lachen.’
Cengiz: ‘In Leiden heb je niet echt vervelende mensen. Het zijn goede mensen, weet je, gezellig.’
Giyasettin: ‘Soms komen er ineens dertig studenten binnen: allemaal kapsalon. Halfuurtje wachten...’
Cengiz: ‘Bij een bestelling voor een studentenfeest kunnen we korting geven.’
Giyasettin: ‘Laatst wilde iemand een broodje met sla en patat.’
Cengiz: ‘Of een pizza friet. En sommige mensen willen echt gek veel sambal.’
Giyasettin: ‘We gaan gewoon blijven.’
Cengiz: ‘En we blijven Top Kebab heten. Sowieso.’

DOOR MARLEEN VAN WESEL

Bandirah